

Lärarutbildning och lärare

Sammanfattning

Betänkandet behandlar 90 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2004 om olika frågor om lärare och lärarutbildning. Yrkandena handlar om tillgången på lärare, lärarutbildningens struktur, alternativa lärarutbildningar, utbildning av speciallärare, vissa kunskapsområden i lärarutbildningen, kompetensutveckling, lärarlegitimation och några andra frågor om läraryrket.

Utskottet föreslår att riksdagen skall avslå samtliga yrkanden. Av dessa handlar 23 om frågor där det enligt gällande ansvarsfördelning ankommer på andra än riksdagen att fatta beslut. De yrkandena avstyrks utan annan motivering. I övrigt hänvisar utskottet till pågående utrednings- eller beredningsarbete och tidigare beslut av riksdagen.

I betänkandet finns reservationer från samtliga partier utom Socialdemokraterna. En reservation om att kunskaper om mobbning och konflikt hantering skall anges i examensordningen som ett av målen för lärarexamen stöds av fem partier (m, fp, kd, c, mp). Därtill finns särskilda yttranden från Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Vänsterpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Utskottets överväganden	9
Tillgången på lärare.....	9
Läraryrket i övrigt.....	24
Läraryrket i övrigt.....	24
Andra motionsyrkanden	27
Reservationer.....	29
1. Ökad rekrytering till läraryrket i allmänhet (punkt 1) – m, fp, kd, c	29
2. Fler yrkeslärare (punkt 2) – kd	29
3. Lektorstjänster (punkt 4) – m	30
4. Lektorstjänster (punkt 4) – fp	30
5. Fler lärare med utländsk bakgrund (punkt 5) – m, fp, kd, c.....	31
6. Utvärderingen av den nya läraryrket (punkt 6) – m, fp, kd, c	31
7. Kompletterande utbildning till lärare för personer med annan akademisk utbildning (punkt 7) – m, fp, kd.....	32
8. Förändring av läraryrket i övrigt (punkt 8) – m.....	33
9. Förändring av läraryrket i övrigt (punkt 8) – fp	33
10. Förändring av läraryrket i övrigt (punkt 8) – kd.....	34
11. Finansieringen av den verksamhetsförlagda utbildningen (punkt 9) – fp	35
12. Finansieringen av den verksamhetsförlagda utbildningen (punkt 9) – kd	35
13. Alternativa läraryrket (punkt 10) – m.....	36
14. Utbildning i specialpedagogik (punkt 11) – m, fp, kd, c.....	36
15. Kunskaper om läs- och skrivinlärning (punkt 12) – m, fp, kd, c	37
16. Kunskaper om funktionshinder (punkt 13) – fp.....	37
17. Kunskaper om mobbning och konflikthantering (punkt 14) – m, fp, kd, c, mp.....	38
18. Kunskaper om sex och samlevnad (punkt 15) – m, fp, c	38
19. Kunskaper om sex och samlevnad (punkt 15) – mp	39
20. Kunskaper hos skolpersonalen i frågor om homo- och bisexuella och transpersoner (punkt 16) – v, mp	40
21. Kunskaper om genus (punkt 17) – mp.....	40

22. Kompetensutveckling för lärare (punkt 20) – fp, kd, c.....	41
23. Kompetensutveckling av viss skolpersonal om ätstörningar (punkt 21) – m.....	41
24. Lärarauktorisering (punkt 22) – fp, kd	42
25. Lärarauktorisering (punkt 22) – m.....	42
26. Lärarauktorisering (punkt 22) – c.....	43
27. Ledarskap i skolan (punkt 23) – m, fp.....	44
28. Skolledarutbildning med rektorsexamen (punkt 24) – m, fp, kd	44
29. Värmande av läraryrkets kompetens (punkt 25) – fp, kd.....	45
30. Värdegrunden i lärarutbildningen (punkt 26) – kd.....	45
31. Utredning om karriärmöjligheter för lärare (punkt 27) – c.....	46
Särskilda yttranden.....	47
1. Fler yrkeslärare (punkt 2) – v.....	47
2. Fler lärare i hem- och konsumentkunskap (punkt 3) – v.....	47
3. Lektorstjänster, m.m. (punkterna 4, 23 och 28) – kd.....	48
4. Förändringar av lärarutbildningens struktur i övrigt (punkt 8) – fp	49
Bilaga	
Förteckning över behandlade förslag	50

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ökad rekrytering till läraryrket i allmänhet

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub242 yrkande 4,
2004/05:Ub313 yrkande 1 och
2004/05:Ub477 yrkande 12.

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

2. Fler yrkeslärare

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub472 yrkande 16.

Reservation 2 (kd)

3. Fler lärare i hem- och konsumentkunskap och i teckenspråk

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub361 yrkande 1 och
2004/05:Ub423.

4. Lektorstjänster

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub242 yrkande 1 och
2004/05:Ub313 yrkande 5.

Reservation 3 (m)

Reservation 4 (fp)

5. Fler lärare med utländsk bakgrund

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub306 yrkande 3.

Reservation 5 (m, fp, kd, c)

6. Utvärderingen av den nya lärarutbildningen

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub472 yrkande 15.

Reservation 6 (m, fp, kd, c)

7. Kompletterande utbildning till lärare för personer med annan akademisk utbildning

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub313 yrkande 4 och
2004/05:Ub472 yrkande 24.

Reservation 7 (m, fp, kd)

8. Förändring av lärarutbildningens struktur i övrigt

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub242 yrkandena 8, 10 och 12,
2004/05:Ub313 yrkande 2 och
2004/05:Ub472 yrkandena 17, 22 och 23.

Reservation 8 (m)

Reservation 9 (fp)

Reservation 10 (kd)

9. Finansieringen av den verksamhetsförlagda utbildningen

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub242 yrkande 9 och
2004/05:Ub472 yrkande 25.

Reservation 11 (fp)

Reservation 12 (kd)

10. Alternativa lärarutbildningar

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub293 yrkande 14.

Reservation 13 (m)

11. Utbildning i specialpedagogik

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub313 yrkande 7 och
2004/05:Ub477 yrkande 16.

Reservation 14 (m, fp, kd, c)

12. Kunskaper om läs- och skrivinlärning

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub242 yrkande 11 och
2004/05:Ub472 yrkande 21.

Reservation 15 (m, fp, kd, c)

13. Kunskaper om funktionshinder

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub242 yrkande 7,
2004/05:Ub258 yrkande 10 och
2004/05:So397 yrkande 8.

Reservation 16 (fp)

14. Kunskaper om mobbning och konflikthantering

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub233 yrkande 11,
2004/05:Ub387 yrkande 1,
2004/05:Ub470 yrkande 9 och
2004/05:Ub472 yrkande 19.

Reservation 17 (m, fp, kd, c, mp)

15. Kunskaper om sex och samlevnad

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub230 yrkande 23,
2004/05:Ub255,
2004/05:Ub292 yrkande 5,
2004/05:Ub454 yrkandena 1–5 och
2004/05:A321 yrkande 12.

Reservation 18 (m, fp, c)

Reservation 19 (mp)

16. Kunskaper hos skolpersonalen i frågor om homo- och bisexuella och transpersoner

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub260,
2004/05:Ub442 yrkandena 1 och 9 och
2004/05:U257 yrkande 26.

Reservation 20 (v, mp)

17. Kunskaper om genus

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub230 yrkande 18 och
2004/05:A321 yrkande 13.

Reservation 21 (mp)

18. Kunskaper om IT

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub302 yrkande 4.

19. Kunskaper om hållbar utveckling

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub376.

20. Kompetensutveckling för lärare

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub242 yrkande 14,
2004/05:Ub472 yrkande 9 och
2004/05:Ub477 yrkande 14.

Reservation 22 (fp, kd, c)

21. Kompetensutveckling av viss skolpersonal om ätstörningar

Riksdagen avslår motion
2004/05:So249 yrkande 3.

Reservation 23 (m)

22. Lärarauktorisering

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub242 yrkandena 3 och 18,
2004/05:Ub302 yrkande 5,
2004/05:Ub313 yrkande 3,
2004/05:Ub472 yrkande 1,
2004/05:Ub477 yrkande 17 och
2004/05:Ub480 yrkande 25.

Reservation 24 (fp, kd)

Reservation 25 (m)

Reservation 26 (c)

23. Ledarskap i skolan

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub313 yrkande 6.

Reservation 27 (m, fp)

24. Skolledarutbildning med rektorsexamen

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub472 yrkande 5 och
2004/05:Ub480 yrkande 27.

Reservation 28 (m, fp, kd)

25. Värnande av läraryrkets kompetens

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub242 yrkande 15.

Reservation 29 (fp, kd)

26. Värdegrunden i lärarutbildningen

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub472 yrkande 18.

Reservation 30 (kd)

27. Utredning om karriärmöjligheter för lärare

Riksdagen avslår motion

2004/05:Ub477 yrkande 15.

*Reservation 31 (c)***28. Andra motionsyrkanden**

Riksdagen avslår motionerna

2004/05:Ub230 yrkande 17,

2004/05:Ub242 yrkande 2,

2004/05:Ub253 yrkande 2,

2004/05:Ub271 yrkande 2,

2004/05:Ub279,

2004/05:Ub360 yrkande 1,

2004/05:Ub368 yrkande 3,

2004/05:Ub384 yrkande 3,

2004/05:Ub406 yrkande 2,

2004/05:Ub443 yrkande 1,

2004/05:Ub446 yrkande 2,

2004/05:Ub447,

2004/05:Ub472 yrkandena 2, 4, 7, 12, 13 och 20,

2004/05:Ub480 yrkande 6,

2004/05:Ub483 yrkande 4,

2004/05:So248 yrkande 2,

2004/05:So508 yrkande 4 och

2004/05:So611 yrkande 1.

Stockholm den 17 februari 2005

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Ulf Nilsson (fp), Inger Lundberg (s), Sten Tolgfors (m), Majléne Westerlund Panke (s), Agneta Lundberg (s), Inger Davidson (kd), Nils-Erik Söderqvist (s), Margareta Pålsson (m), Louise Malmström (s), Ana Maria Narti (fp), Sören Wibe (s), Tobias Billström (m), Mikael Damberg (s), Mikaela Valtersson (mp) och Håkan Larsson (c).

Utskottets överväganden

Tillgången på lärare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om ökad rekrytering till läraryrket i allmänhet och av lärare med utländsk bakgrund, lektorer, yrkeslärare och lärare i hem- och konsumentkunskap och teckenspråk. Utskottet hänvisar till lärosätenas ansvar för dimensionering, till att rekryteringen till lärarutbildning har ökat, till en pågående granskning hos Riksrevisionen och till kommunernas ansvar för att anställa lektorer.

Jämför *reservationerna 1 (m, fp, kd, c), 2 (kd), 3 (m), 4 (fp) och 5 (m, fp, kd, c).*

Gällande bestämmelser

Enligt 2 kap. 3 § skollagen (1985:1100) är kommuner och landsting skyldiga att för undervisningen använda lärare, förskollärare och fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Undantag får göras endast om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat skäl med hänsyn till eleverna.

Regeringen styr dimensioneringen av lärarutbildningen genom att i regleringsbrev till varje berört universitet eller högskola ange ett examinationsmål för lärarexamina med vissa inriktningar.

Motioner

Moderata samlingspartiet, Folkpartiet och Centerpartiet tar i motionerna 2004/05:Ub313 yrkande 1, 2004/05:Ub242 yrkande 4 respektive 2004/05:Ub477 yrkande 12 upp frågan om **rekryteringen till läraryrket i allmänhet**.

Moderaterna framhåller att lärarna har en mycket viktig uppgift att fylla i samhället. Lärares benägenhet att lämna yrket har ökat trendmässigt och många obehöriga arbetar som lärare, skriver motionärerna. Det är enligt deras mening osäkert om samhället klarar av uppgiften att utbilda de lärare som behövs.

Folkpartiet hävdar att det i dag är mycket svårt att locka ungdomar till framför allt de matematiska, naturvetenskapliga och tekniska lärarutbildningarna. Problemen med avhopp från lärarutbildningarna är också oroande. Motionärerna anser att åtgärder därför måste vidtas snarast för att kraftigt höja läraryrkets attraktionskraft och status.

Centerpartiet anser att lärarna är en av de viktigaste resurserna i skolan. Har vi lärare som trivs bra i skolan har vi också en bättre grogrund för elevernas lärande, heter det i motionen.

Kristdemokraterna begär i motion 2004/05:Ub472 yrkande 16 åtgärder för att komma till rätta med bristen på **yrkeslärare**. Enligt motionärerna bör man satsa mer på distansutbildning och se över de ekonomiska villkoren för yrkeslärarutbildningens studenter. Motionärerna anser också att den norska och danska modellen för yrkeslärarutbildning borde införas i Sverige. Den innebär att branschen och skolan gemensamt rekryterar en kunnig yrkesverksam person, som anställs som obehörig lärare och förbinder sig att påbörja och genomföra en lärarutbildning på distans på halvfart, som en del av arbetet på skolan. Dagens formella krav på 60 poäng i yrkesämnet hindrar enligt motionärerna många kunniga yrkesverksamma från att söka till lärarutbildning. Branschen och universitetens antagningsenheter bör samverka för att utveckla valideringsinstrumentet.

I motion 2004/05:Ub361 (c) yrkande 1 påtalar motionärerna den stora bristen på **lärare i hem- och konsumentkunskap**. Detta måste åtgärdas, anser de.

Motion 2004/05:Ub423 (kd) lyfter fram behovet av fler utbildade **lärare i teckenspråk**. Det är enligt motionärens mening statens ansvar att vidta åtgärder för att öka antalet utbildade teckenspråklärare. Dessutom bör enligt hans mening åtgärder vidtas för kompetensutveckling av de många utbildade teckenspråklärare som undervisar hörande elever i teckenspråk.

Två partier tar upp behovet av fler **lektorstjänster**.

Moderata samlingspartiet vill enligt motion 2004/05:Ub313 yrkande 5 att regeringen skall ta initiativ för att åstadkomma fler sådana. Motionärerna konstaterar att arbetsgivaren – kommunerna – inte har visat något intresse för lektorstjänster. Därför bör regeringen ta initiativ till nya lösningar, t.ex. samverkan mellan gymnasieskola och högskola eller samverkan med företag.

Folkpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub242 yrkande 1 att Skolverket skall upprätta en plan för att fler lektorer skall få anställning i gymnasieskolan. Lektorerna stärker skolans forskningsanknytning och tillför därmed skolan en viktig kvalitetsdimension, heter det i motionen.

Folkpartiet begär i motion 2004/05:Ub306 yrkande 3 en utredning av hur **fler lärare med utländsk bakgrund** skall kunna rekryteras. Alldeles för få lärare i Sverige har i dag sådan bakgrund, anser motionärerna. Representanter för den av diskriminering drabbade gruppen – utländska akademiker – bör delta i arbetet med den föreslagna utredningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår alla de här redovisade yrkandena om tillkännagivanden.

Efter införandet av den nya lärarutbildningen 2001 och starten av projektet Särskilda lärarutbildningar (SÄL) 2002 har rekryteringen till lärarutbildning ökat påtagligt. Antalet nybörjare i lärarutbildningarna läsåret 2000/01 var

8 940. Motsvarande antal läsåret 2001/02 var 14 408 och det steg läsåret 2002/03 till 15 364. (Källa: Högskoleverkets NU-databas). För de allra senaste terminerna finns ännu inte uppgifter publicerade.

Högskoleverket har fått preliminära uppgifter från lärosätena om antalet nybörjare i lärarutbildning höstterminen 2004. Enligt dessa uppgifter är antalet registrerade nybörjare i lärarutbildning mindre än föregående hösttermin.

Sedan budgetåret 1993/94 gäller som grundregel för dimensioneringen av högskoleutbildning att ansvaret är respektive lärosätes. Staten styr dimensioneringen endast av vissa utbildningar, där det anses vara ett särskilt intresse för statsmakterna att förvissa sig om ett tillräckligt antal examinerade. Detta gör regeringen genom att ange mål för antalet examina av vissa slag för perioder, från början treårsperioder och numera fyraårsperioder. I de årliga regleringsbrevens anges sådana mål för varje lärosäte som har respektive utbildning. För vilka examina som regeringen avser att ange examensmål, och vilka mål som avses gälla, brukar regelmässigt redovisas i budgetpropositionerna. När det gäller lärarutbildning har examensmål tidigare angetts endast för grundskolläraryrkesexamen med inriktning mot tidigare år respektive för grundskolläraryrkesexamen med inriktning mot senare år samt gymnasieläraryrkesexamen. Efter reformen av lärarutbildningen och införandet av en ny lärarexamen har mål för perioden 2001–2004 angetts endast för lärare med inriktning mot grundskolans senare år och gymnasieskolan. För perioden 2005–2008 har regeringen, för lärarexamen med inriktning mot tidigare år, angett ett särskilt delmål för lärarexamen med inriktning mot förskola/förskoleklass.

I regleringsbrevens anges också sedan ett flertal år tillbaka att lärosäten som bedriver lärarutbildning skall höra Högskoleverket och Statens skolverk och därefter besluta om dimensionering av olika ämneskombinationer, inriktningar och specialiseringar. Skolverket har i uppdrag att ge regeringen underlag när det gäller behov av och tillgång på pedagogisk personal i förskola, skola och vuxenutbildning. Skolverket lämnade i juni 2004 en prognos för perioden 2000–2020. Sedan föregående år hade enligt Skolverket förutsättningarna förändrats så att nya beräkningar krävdes. Enligt prognosen kommer det för vissa lärarkategorier, bl.a. inom förskolan och gymnasieskolans yrkesämnen, att fortsatt finnas ett behov som överstiger den examination som kan förväntas utifrån de examensmål som regeringen har fastställt. När det gäller förskolan har detta resulterat i att regeringen för den i år påbörjade nya perioden har angett ett särskilt delmål. När det gäller yrkesundervisning hänvisade regeringen i den senaste budgetpropositionen till den s.k. SÄL-satsningen (särskilda lärarutbildningar), där behovet av yrkeslärare särskilt har markerats, och till att valideringsmetoder har utvecklats tillsammans med branschorganisationerna för att ta till vara reell kompetens på ett bra sätt (prop. 2004/05:1 utg.omr. 16 s. 114 f.).

Såväl i motionerna som i den allmänna debatten uppmärksammas att studenter som påbörjat lärarutbildning i vissa fall lämnar denna. Den statistik om genomströmning och resultat i högskolans grundutbildning som vartannat år publiceras av SCB bekräftar att en betydande andel av dem som påbörjat

lärarutbildning inte har avlagt den avsedda examen och inte heller fortsätter studierna inom denna utbildning. Samma förhållande gäller flera andra högskoleutbildningar, som utbildning till högskoleingenjörsexamen, civilingenjörsexamen, juris kandidatexamen eller socionomexamen. Den senaste statistiken publicerades i december 2003 och avser genomströmning och resultat t.o.m. läsåret 2001/02 (*Genomströmning och resultat i högskolans grundutbildning t.o.m. 2001/02*, UF 20 SM 0302). Där redovisas att andelen av dem som 1995/96 påbörjade utbildning för grundskolläraryrket med inriktning mot undervisning i årskurserna 1–7 som inom sju år hade avlagt denna examen var 76 %. Motsvarande andel av dem som påbörjat lärarutbildning med inriktning på årskurserna 4–9 var 43 % och andelen av dem som påbörjat gymnasielärarutbildning var 60 %. För högskoleingenjörsexamen var motsvarande andel 29 % och för civilingenjörsexamen 55 %. Av dem som 1995/96 påbörjade juristutbildning hade 57 % uppnått examen inom sju år, medan motsvarande andel av dem som samma år påbörjade socionomutbildning var 76 %.

För närvarande pågår inom Högskoleverket en kvalitetsgranskning av den nya lärarutbildningen. Utbildnings- och kulturministern har i sitt svar på en fråga i riksdagen förklarat att regeringen när granskningen har redovisats kommer att ta ställning till om ytterligare insatser behövs på lärarutbildningsområdet (svar på fr. 2004/05:630).

Regeringen har ålagt Högskoleverket att lämna underlag för lärosätenas och regeringens planering av utbildningsutbudet i relation till arbetsmarknadens behov av utbildade. Detta uppdrag är inte avgränsat till lärarutbildning. I rapporten *Arbetsmarknad och högskoleutbildning 2004* (Högskoleverkets rapportserie 2004:36), som nyligen publicerades, ger verket en första redovisning av underlag för regeringens utbildningsuppdrag till universitet och högskolor. Underlaget skall också stödja lärosätena i deras planering av sitt utbildningsutbud för att de bättre skall kunna tillgodose arbetsmarknadens behov. Arbetet med regeringsuppdraget fortsätter under år 2005. Då kommer Högskoleverket att genomföra ett antal projekt med syfte att i nästa års rapport kunna presentera fullständiga och fördjupade analyser av alla utbildningar med tydlig yrkesinriktning.

Enligt Skolverkets lägesbedömning 2004 (Skolverkets rapport 249) saknade var femte lärare i grundskolan och gymnasieskolan fullföljd lärarutbildning och var således obehörig. Andelen lärare med pedagogisk högskoleutbildning var 2003 betydligt större i kommunala skolor än i fristående skolor. Mot bakgrund av Skolverkets uppgifter har Riksrevisionen inlett en granskning som beräknas bli avslutad i september 2005. Av projektplanen framgår att Riksrevisionen avser att försöka bedöma problemets omfattning och betydelse. Det är nämligen osäkert vad obehörighetsstatistiken egentligen står för. En annan fråga i granskningen är varför skolorna anställer obehöriga lärare. Den tredje huvudfrågan är vad staten gör för att skolans lärare i ökad utsträckning skall vara behöriga.

Ungefär hälften av lärarna som saknade lärarexamen var enligt Skolverksrapporten tillsvidareanställda. Under de senaste åren har det förekommit uppgifter om att skolhuvudmän anställt obehöriga, fastän det funnits behöriga sökande. Skollagen föreskriver att den som saknar behörighet ändå i vissa situationer kan få anställas tills vidare. En förutsättning för detta är att det saknas behöriga sökande (2 kap. 4 § andra stycket skollagen). Som framgått ingår det i Riksrevisionens pågående granskning att belysa frågan varför skolorna anställer obehöriga som lärare.

Kurser i teckenspråk som ett ämne ges under 2005 av Stockholms universitet och Örebro universitet. Vid Stockholms universitet finns både kurser som vänder sig till hörande utan förkunskaper i teckenspråk och sådana som förutsätter att studenten är teckenspråkig. Örebro universitet erbjuder inom sitt lärarutbildningsprogram teckenspråk som en inriktning, varvid det krävs att studenten har grundläggande kunskaper i ämnet från studier vid folkhögskola eller liknande. Teckenspråkiga döva eller gravt hörselskadade studenter kan också få lärarutbildning på teckenspråk vid Örebro universitet. Malmö högskola planerar för nästa läsår halvfartskurser i teckenspråk på distans, som skall vara tillgängliga för studenter även utan förkunskaper i teckenspråk.

Utskottet utgår från att såväl regeringen som Högscoleverket, Skolverket och lärosätena tar det ansvar som åvilar respektive organ när det gäller *utbudet av bl.a. lärarutbildning med olika inriktning, t.ex. i hemkunskap, teckenspråk eller yrkesämnen.*

Yrkanden om *fler lektorstjänster* har behandlats av riksdagen varje år sedan länge, senast i betänkande 2003/04:UbU7 s. 12. Liksom tidigare hänvisar utskottet till föreskriften i skollagen (1985:1100) att varje kommun och landskap skall sträva efter att för undervisning i gymnasieskolan, gymnasial vuxenutbildning och påbyggnadsutbildning anställa lärare som har forskarutbildning, dvs. lektorer. En proposition om ny skollag är aviserad till nästa riksmöte.

För att kommunerna skall kunna åläggas att anställa lektorer i viss omfattning fordras föreskrift genom lag. En plan utarbetad av Skolverket skulle inte ha någon rättslig verkan och skulle enligt utskottets bedömning inte få någon påtaglig effekt på kommunernas vilja att anställa eller förmåga att rekrytera lektorer. Skolverkets roll har numera renodlats till att främst gälla kvalitetsgranskning och tillsyn, uppföljning och utvärdering. Utskottet delar uppfattningen att det är värdefullt för skolverksamhetens kvalitet att det finns forskarutbildade lärare i skolorna.

Utskottet anser det angeläget att vårt land tar till vara de resurser som *lärare med utländsk bakgrund* utgör. Regeringen uppdrog den 17 juli 2003 åt Socialstyrelsen och Högscoleverket att se över de bestämmelser och system som för närvarande råder för bedömning och godkännande av bl.a. lärare som har genomgått utbildning utomlands och som inte omfattas av EU/EES-avtalen. Fokus skulle läggas vid att ta fram förslag som kan effektivisera och därigenom förkorta processen från ansökan till kompetensbevis. Regeringen gav i december 2004 i uppdrag åt en arbetsgrupp inom Socialdepartementet och

Utbildningsdepartementet att utifrån det som de två myndigheterna hade redovisat utarbeta konkreta förslag kring ett antal frågeställningar. Några av frågeställningarna som rör lärare är om de kompletterande utbildningarna vid högskolan skall koncentreras till vissa högskolor och i så fall vilka, hur kurser/kompletterande utbildningar vid högskolan skall finansieras, vilka antagningskrav som högskolan skall kunna ställa för sökande till kurserna och vilka försörjningsformer som är möjliga för den enskilde under kompletteringsperioden. Arbetsgruppen skall också lämna förslag till de författningsändringar som eventuellt behövs. Förslagen skall redovisas senast den 30 juni 2005.

Läroutbildningens struktur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om förändring av läroutbildningens struktur, bl.a. förkortning av den kompletterande utbildningen till lärare för personer med annan akademisk utbildning. Utskottet hänvisar till riksdagens tidigare ställningstaganden i dessa frågor. Riksdagen bör inte begära att utvärderingen av läroutbildningen särskilt skall inriktas på det allmänna utbildningsområdet och den verksamhetsförlagda utbildningen och inte heller göra något uttalande om finansieringsformer för den sistnämnda.

Jämför *reservationerna 6 (m, fp, kd, c), 7 (m, fp, kd), 8 (m), 9 (fp), 10 (kd), 11 (fp) och 12 (kd).*

Gällande bestämmelser

Utbildningen till lärarexamen skall, enligt examensordningen som utgör bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100), omfatta tre integrerade utbildningsområden: ett allmänt utbildningsområde om 60 poäng, ett utbildningsområde med en eller flera inriktningar om minst 40 poäng mot ämne eller ämnesområde och ett utbildningsområde med specialisering om minst 20 poäng. I det allmänna utbildningsområdet skall ingå tvärvetenskapliga ämnesstudier om minst 30 poäng. Examensordningen anger också antalet poäng som krävs för lärare av olika slag. Poängkraven varierar mellan 120 poäng för lärare i yrkesämnena i gymnasieskolan, 140 poäng för lärare i förskola och förskoleklass samt grundskolans tidigare år och fritidsverksamhet och 180 poäng för lärare i grundskolans senare år och i gymnasieskolan i andra ämnen än yrkesämnena.

Av det allmänna utbildningsområdet skall minst 10 poäng vara verksamhetsförlagda. Minst 10 poäng per inriktning skall likaså vara verksamhetsförlagda.

Motioner

Den nya lärarutbildningens allmänna **struktur** kritiseras i motioner från tre partier.

Moderata samlingspartiet skriver i motion 2004/05:Ub313 yrkande 2 att ämneskunskaperna har blivit eftersatta och borde ges större utrymme. Det allmänna utbildningsområdet ger enligt motionärerna för litet utrymme för delvis olika krav på skolans olika nivåer, antagningskraven borde vara högre t.ex. när det gäller svenska och det borde finnas mer koppling till forskningen och dess utveckling inom respektive ämnesområde.

Folkpartiet för i motion 2004/05:Ub242 yrkandena 8, 10 och 12 fram kritik mot den nuvarande utbildningen till lärarexamen och förslag till hur den kan förbättras. Partiet är kritiskt till det allmänna utbildningsområdets omfattning, som anses vara för stor, och till att det är gemensamt för lärare med inriktning mot olika åldersgrupper. Ämnesstudierna för gymnasielärare har enligt motionärerna minskat med upp till 60 poäng (tre terminer). Folkpartiet motsätter sig en utveckling mot ”enhetslärare”, eftersom det anses minska kraven på ämneskunskaper. Mer praktik inom lärarutbildningen får inte ske på bekostnad av ämneskunskaper, heter det i motionen.

Kristdemokraterna vill enligt motion 2004/05:Ub472 stimulera framväxten av fler alternativa vägar in i läraryrket. Partiet är positivt till de satsningar som görs i form av SÅL, kompletterande utbildning för utländska akademiker, utbildning av ingenjörer till lärare m.m. Även om ingången till yrket och innehållet i utbildningen kan se olika ut är det angeläget att slå fast att lärarexamen endast skall kunna utfärdas av lärosäte med lärarutbildning, heter det i motionen (yrkande 17). Motionärerna anser vidare att det allmänna utbildningsområdet inom all lärarutbildning skall förkortas från tre till två terminer (yrkande 22) och att den överskjutande terminen skall ägnas åt ämnesstudier (yrkande 23).

Enligt Kristdemokraterna bör den verksamhetsförlagda utbildningen och det allmänna utbildningsområdet särskilt uppmärksammas vid **utvärderingen av den nya lärarutbildningen** (motion 2004/05:Ub472 yrkande 15).

Moderaterna och Kristdemokraterna föreslår i motionerna 2004/05:Ub313 yrkande 4 respektive 2004/05:Ub472 yrkande 24 att den **kompletterande utbildningen till lärare för personer med annan akademisk utbildning** skall förkortas från tre till två terminer, dvs. få samma omfattning som den som tidigare krävts i motsvarande situation. Förlängningen medför ökad skuldsättning, vilket verkar orimligt i en situation med svår lärarbrist, heter det i båda motionerna. Även Folkpartiet kritiserar i motion 2004/05:Ub242 den förlängda kompletteringen.

Två partier tar upp **finansieringen av den verksamhetsförlagda utbildningen** för lärarexamen.

Folkpartiet anser enligt motion 2004/05:Ub242 yrkande 9 att systemet för finansiering av praktikplatser inom lärarutbildningen skall ses över. En lärare skall få viss ersättning för det arbete det innebär att handleda lärarstuderande.

Kristdemokraterna noterar i motion 2004/05:Ub472 yrkande 25 att det inte har blivit något nytt centralt avtal om kommunernas medverkan i lärarutbildningens verksamhetsförlagda utbildning (VFU), vilket de betecknar som ett misslyckande. Motionärerna anser att ett centralt avtal skall reglera ersättningen för VFU.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga här redovisade motionsyrkanden.

Regeringen gav i regleringsbrev för budgetåret 2004 i uppdrag till Högskoleverket att förbereda en **utvärdering av genomförandet av lärarutbildningsreformen**. Till det som därvid särskilt skall följas upp hör den verksamhetsförlagda utbildningen. Enligt vad utskottet har inhämtat kommer regeringen att överväga närmare direktiv för utvärderingen, när Högskoleverkets kvalitetsgranskning av lärarutbildningen har slutförts, vilket väntas ske under mars månad i år.

När det gäller yrkandena om längden på den **kompletterande utbildningen till lärare för personer med annan akademisk utbildning** hänvisar utskottet till sitt betänkande 2003/04:UbU7 vid förra riksmötet, där motsvarande yrkanden behandlades (s. 15 f.).

Också yrkandena om **lärarutbildningens struktur i övrigt** motsvarar sådana som riksdagen har behandlat vid flera tillfällen de senaste åren, senast i betänkande 2003/04:UbU7 s. 14 f.

Det närmare innehållet i och organisationen av högskoleutbildningar beslutas på lokal nivå. Examensordningen, som är en bilaga till högskoleförordningen, reglerar huvudsakligen omfattningen i poäng av respektive examen och vilka mål som skall vara uppfyllda för att en student skall få denna examen. När det gäller lärarexamen sägs dock i examensordningen att utbildningen skall bestå av tre integrerade utbildningsområden, nämligen allmänt utbildningsområde, ett område med en eller flera inriktningar och ett område med en specialisering.

Vad det allmänna utbildningsområdet är avsett att innebära beskrevs i propositionen *En förnyad lärarutbildning* (prop. 1999/2000:135) på följande sätt:

Utbildningsområdet bör omfatta både för yrket centrala kunskapsområden och tvärvetenskapliga ämnesstudier.

Ett av de centrala kunskapsområdena rör frågor om lärande, undervisning och specialpedagogik. Ett annat kunskapsområde behandlar frågor om socialisation, kulturfrågor och samhälle. Det kan gälla hur man arbetar för att barns och elevers känsla för demokrati, samhörighet och solidaritet utvecklas. Lärarstudenten måste därför förvärva kunskaper om barns och elevers livssituation och uppväxtvillkor och om vuxna studerandes livsvillkor. Ytterligare ett centralt kunskapsområde sätter frågor om yrkesverksamhetens samhällsuppdrag, demokrati och värdegrund i fokus. ---

De tvärvetenskapliga ämnesstudierna skall uppmärksamma olika sätt att organisera och tillägna sig kunskap och samtidigt bidra till studenternas ämneskunskap. --- (s. 18 f.)

Liksom när yrkanden motsvarande de nu aktuella behandlades vid förra riksmötet vill utskottet påminna om att lärarutbildningens nya struktur ger möjlighet att utbilda en lärarkår som har stora gemensamma yrkeskunskaper, samtidigt som det ges utrymme för stor individuell variation genom sammansättningen av inriktningar och specialiseringar. Utskottet vill också än en gång deklarerat att enbart goda ämneskunskaper inte utgör någon garanti för att en lärare skall kunna skapa goda betingelser för lärande.

Frågan om *finansieringen av den verksamhetsförlagda utbildningen* har varit föremål för förhandlingar mellan staten och Svenska Kommunförbundet. Dessa parter har blivit överens om att frågan om ersättning till kommuner som medverkar bör regleras uteslutande på lokal nivå. Utskottet anser inte att riksdagen bör ta initiativ till att frångå denna bedömning. Genom kontakt med flera lärosäten med omfattande lärarutbildning har utskottet inhämtat att de har träffat avtal med de kommuner hos vilka deras lärarkandidater får sin VFU.

Alternativa lärarutbildningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande om att stimulera utvecklingen av alternativa lärarutbildningar. Utskottet hänvisar till de möjligheter som redan finns.

Jämför *reservation 13 (m)*.

Motionen

Moderata samlingspartiet framför i motion 2004/05:Ub293 yrkande 14 förslag om att framväxten av alternativa lärarutbildningar skall stimuleras. Staten bör enligt motionärerna pröva förutsättningarna att ställa sådana utbildningar under statlig tillsyn och tilldela dem statsbidrag. Det finns, menar Moderaterna, ingen anledning att ställa samma krav på innehållet som man gör på statliga utbildningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Samma yrkande behandlades vid förra riksmötet och avslogs med hänvisning bl.a. till att examensordningen lämnar stort utrymme åt lärosätena att profilera utbildningen och till att lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina gör det möjligt för enskilda utbildningsanordnare att ansöka om rätt att utfärda lärarexamen (bet. 2003/04:UbU7 s. 17). Utskottet är inte berett att förorda att man i ett sådant fall skulle kunna frångå examensordningens krav för lärarexamen.

Utbildning i specialpedagogik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör inte uttala sig för att en särskild speciallärarutbildning på nytt införs. Utskottet hänvisar till gällande krav för specialpedagogexamen och till de möjligheter att få kunskaper i specialpedagogik som ges inom ramen för utbildning till lärarexamen.

Jämför *reservation 14 (m, fp, kd, c)*.

Motioner

Moderata samlingspartiet begär i motion 2004/05:Ub313 yrkande 7 ett tillkännagivande till regeringen om behovet av speciallärare och specialpedagoger i skolan. Enligt motionärerna bör en speciallärarutbildning med inriktning på läs- och skrivsvårigheter inrättas, eftersom specialpedagoger saknar den kompetens som speciallärarna har när det gäller att arbeta med barn som har sådana svårigheter. Specialpedagogen ser i stort sett aldrig eleven utan ägnar sig åt att handleda vanliga lärare, hävdar motionärerna.

Återinförande av speciallärarutbildningen begärs med liknande motivering även i Centerpartiets motion 2004/05:Ub477 yrkande 16.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Motsvarande yrkanden har behandlats av riksdagen varje år sedan den nya lärarutbildningen inrättades, senast i betänkande 2003/04:UbU7 s. 18 f. Utskottet vill även nu framhålla att kraven för specialpedagogexamen inleds med följande ord: "För att få specialpedagogexamen skall studenten ha de specialpedagogiska kunskaper och färdigheter som behövs för att aktivt kunna arbeta med barn, ungdomar och vuxna i behov av stöd inom förskola, skola, vuxenutbildning eller habilitering/rehabilitering" (examensordningen, bil. 2 till högskoleförordningen [1993:100]). Påståendet att specialpedagoger saknar kompetens att arbeta med enskilda elever och deras svårigheter är alltså felaktigt.

Som framgått ovan är specialpedagogik ett av de centrala kunskapsområden som det är meningen skall behandlas inom det allmänna utbildningsområdet i den nya utbildningen till lärarexamen. Specialpedagogik kan också erbjudas som en inriktning eller en specialisering inom utbildningen. Därmed kan lärarstuderande i en helt annan utsträckning än tidigare inom ramen för en vanlig lärarexamen skaffa sig kunskaper i specialpedagogik. Kurserna kan också användas för kompetensutveckling av yrkesverksamma lärare. Utskottet vill, liksom förra året, understryka vikten av att kommunerna tar till vara den tillgång som nu ökar på lärare med specialpedagogisk utbildning inom den nya lärarexamen. Likaså är det angeläget att man utnyttjar de möjligheter till kompetensutveckling av yrkesverksamma lärare som den nya lärarutbildningens utbud av kurser i specialpedagogik innebär. Vilka slag av lärtjän-

ter som skall finnas i kommunerna är numera inte en fråga som statsmakterna skall avgöra.

Vissa kunskapsområden i lärarutbildningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner om ändring av examensordningens målbeskrivning för lärarexamen och om översyn av lärarutbildningen när det gäller kunskaper om läs- och skrivinlärning, funktionshinder, mobbning och konflikthantering, sex och samlevnad, homo- och bisexuella och transpersoner, genus, IT och hållbar utveckling. Utskottet hänvisar till att en kvalitetsgranskning av lärarutbildningen pågår inom Högskoleverket och till lärosätenas ansvar för den närmare utformningen av utbildningen.

Jämför *reservationerna* 15 (m, fp, kd, c), 16 (fp), 17 (m, fp, kd, c, mp), 18 (m, fp, c), 19 (mp), 20 (v, mp) och 21 (mp).

Gällande bestämmelser

För lärarexamen gäller enligt examensordningen (bil. 2 till högskoleförordningen [1993:100] ändr. 2001:23) följande:

Mål (utöver de allmänna målen i 1 kap. 9 § högskolelagen)

För att få lärarexamen skall studenten ha de kunskaper och de färdigheter som behövs för att förverkliga förskolans, skolans eller vuxenutbildningens mål samt för att medverka i utvecklingen av respektive verksamhet enligt gällande föreskrifter och riktlinjer. Studenten skall vidare kunna

- omsätta goda och relevanta kunskaper i ämnen eller ämnesområden så att alla elever lär och utvecklas,
- bedöma och värdera elevers lärande och utveckling samt informera och samarbeta med föräldrar och vårdnadshavare,
- förmedla och förankra samhällets och demokratins värdegrund,
- orientera sig om, analysera och ta ställning till allmänmänskliga frågor, ekologiska livsbetingelser och förändringar i omvärlden,
- inse betydelsen av könsskillnader i undervisningssituationen och vid presentation av ämnesstoffet,
- självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och annan pedagogisk verksamhet samt delta i ledningen av denna,
- tillvarata och systematisera egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat som grund för utveckling i yrkesverksamheten,
- använda informationsteknik i den pedagogiska utvecklingen och inse betydelsen av massmediers roll för denna.

Övrigt

Av det allmänna utbildningsområdet skall minst 10 poäng vara verksamhetsförlagda. Minst 10 poäng per inriktning skall likaså vara verksamhetsförlagda.

För att få lärarexamen skall studenten ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om 10 poäng.

I examensbeviset skall anges vilka inriktningar och specialiseringar som studenten har fullgjort och för vilken undervisning eller verksamhet utbildningen är avsedd.

Härutöver gäller de mål som respektive högskola bestämmer.

Motioner

Folkpartiet och Kristdemokraterna föreslår i motionerna 2004/05:Ub242 yrkande 11 respektive 2004/05:Ub472 yrkande 21 att **kunskaper i läs- och skrivinläring** skall vara obligatoriska för lärarexamen med inriktning på tidigare år. Folkpartiet anser att krav på ett visst antal poäng i svenska för sådan lärarexamen därför bör skrivas in i examensordningen.

Folkpartiet framför i motionerna 2004/05:Ub242 yrkande 7, 2004/05:Ub258 yrkande 10 och 2004/05:So397 yrkande 8 förslag om att **kunskaper om funktionshinder** och hur elever med sådana kan ges likvärdiga villkor i undervisningen också skall anges i examensordningen som ett mål för lärarexamen.

Kunskaper om mobbning och konflikthantering tas upp i fyra motioner.

Moderata samlingspartiet skriver i motion 2004/05:Ub233 yrkande 11 att mobbning bör behandlas utförligt redan i lärarutbildningen och ingå i lärarfortbildningen.

Enligt Kristdemokraterna i motionerna 2004/05:Ub470 yrkande 9 och 2004/05:Ub472 yrkande 19 bör mobbning och konflikthantering vara obligatoriska moment i lärarutbildningen. I den senare motionen sägs att detta bör tas upp både i särskilda kurser och framför allt i den verksamhetsförlagda utbildningen.

I motion 2004/05:Ub387 (c, fp, kd, mp) yrkande 1 föreslår motionärerna att högskoleförordningen tydligt skall ange att lärarstudenten för att få lärarexamen skall ha goda kunskaper i konstruktiv konflikthantering.

Kunskaper om sex och samlevnad tas upp i fem motioner.

Moderata samlingspartiet framhåller i motion 2004/05:Ub292 yrkande 5 att sexualundervisningen skall vara modern och fördomsfri. Lärarna skall kunna diskutera inte bara heterosexualitet utan också homosexualitet och transgenderfrågor. Det är därför viktigt att de har den utbildning och underbyggnad som de behöver. Lärarna inom akademien måste få tillgång till adekvat utbildning och underbyggnad som svarar mot deras respektive uppdrag, heter det i motionen.

Miljöpartiet föreslår i motionerna 2004/05:Ub230 yrkande 23 och 2004/05:A321 yrkande 12 att Högskoleverket skall få i uppdrag att göra en översyn av kurserna för lärarstudier i syfte att stärka kunskaperna om sex- och samlevnadsfrågor.

I motion 2004/05:Ub454 (mp, m, fp, kd, v, c) tar motionärerna upp bristerna hos och förväntningarna på sex- och samlevnadsundervisningen i skolorna. De begär en översyn av sex- och samlevnadsämnet i lärarutbildningen (yrkande 1) och föreslår att lärarutbildningsanordnarna skall få direktiv att integrera sex- och samlevnadsundervisning i sitt kursutbud, dels i det allmänna utbildningsområdet, dels i specialiseringen (yrkande 2). Vidare vill de att sex och samlevnad skall göras till ett obligatoriskt moment i lärarutbildningen (yrkande 3), att Skolverket skall ges ett tydligt uppdrag att regelbundet granska och utvärdera sex- och samlevnadsundervisningen i ungdomsskolan i syfte att kvalitetssäkra den utbildning som ges i lärarutbildningen (yrkande 4) och att Myndigheten för skolutveckling skall ges ett tydligt uppdrag att utreda behovet av fortbildning och metodutveckling av sex- och samlevnadsundervisning samt stödja metodutveckling och forskning inom sex- och samlevnadsområdet (yrkande 5).

En översyn av lärarutbildningarnas undervisning i sex och samlevnad och förslag om hur den kan stärkas föreslås också i motion 2004/05:Ub255 (s).

Tre motioner tar särskilt upp behovet av **kunskaper hos skolpersonalen om homo- och bisexuella och transpersoner (HBT)**.

Vänsterpartiet för i motion 2004/05:U257 yrkande 26 fram förslag om att regeringen skall ge Skolverket och Högskoleverket i uppdrag att initiera ett utvecklingsarbete som syftar till att alla inom utbildningsväsendet får HBT-kompetens.

Samma förslag förs fram av ledamöter från fyra partier i motion 2004/05:Ub442 (c, fp, v, mp) yrkande 1. Högskoleverket bör enligt dessa motionärer göra en översyn av kursplanerna för lärarstudier (yrkande 9).

I motion 2004/05:Ub260 (s) begärs att Högskoleverket och andra berörda institutioner skall få i uppdrag att se över vilken bild av homo-/bisexuella och transpersoner som förmedlas till blivande lärare.

Miljöpartiet föreslår i motionerna 2004/05:Ub230 yrkande 18 och 2004/05:A321 yrkande 13 att krav på insikt i **genusproblematik** skall införas i examensordningen för lärarexamen. Läraren skall kunna undervisa på ett sätt som främjar jämställdhet och motverka att eleverna stängs in i könsroller, heter det i motionerna.

Enligt motion 2004/05:Ub302 (m) yrkande 4 är kraven för lärarexamen när det gäller **kunskaper om IT** lägre än de kunskapskrav som ställs på elever när de lämnar år 9 i grundskolan. Examensordningen bör enligt motionären ändras i syfte att stärka IT-utbildningen för lärare.

Motion 2004/05:Ub376 (s) tar upp behovet av utbildning som ger **kunskaper om hållbar utveckling**. Särskilt viktigt är det att lärarna har relevant kompetens för att kunna inkludera hållbar utveckling i sin undervisning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga här redovisade yrkanden.

Högskoleverkets kvalitetsgranskning av lärarutbildningen kommer inom kort att redovisas. Som nyss nämnts har regeringen också gett verket i uppdrag att planera för en utvärdering av lärarutbildningsreformen. Riksdagen bör avvakta regeringens bedömning, sedan resultaten av granskningen och utvärderingen har redovisats.

Frågan om hur examensordningens reglering av olika yrkesexamina skall vara beskaffad har diskuterats i samband med den s.k. Bologna-processen (*Högre utbildning i utveckling – Bologna-processen i svensk belysning*, Ds 2004:2). Riksdagen bör avvakta regeringens bedömning av frågan, sedan remissbehandlingen nu är avslutad.

Kommittén för hållbar utveckling har nyligen lagt fram betänkandet *Att lära för hållbar utveckling* (SOU 2004:104). Kommittén bedömer det som väsentligt att inrikta dels grundutbildning, dels fortbildning av de pedagogiskt verksamma inom utbildningsområdet mot utbildning för hållbar utveckling (s. 144). Remissbehandling av betänkandet pågår.

Kompetensutveckling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om att göra kompetensutveckling för lärare till ett obligatorium för skolorna. Utskottet hänvisar till vad som redan gäller enligt skollagen. Riksdagen bör också avslå ett motionsyrkande om att skolpersonal skall ges utbildning kring ätstörningar.

Jämför *reservationerna 22 (fp, kd, c) och 23 (m)*.

Gällande bestämmelser

I 2 kap. skollagen (1985:1100, ändr. 2000:842) föreskrivs följande:

7 § Varje kommun och landsting skall se till att kompetensutveckling anordnas för den personal som har hand om utbildningen. Kommuner och landsting skall vinnlägga sig om en planering av personalens kompetensutveckling.

Motioner

Kompetensutveckling för lärare tas upp i motioner från tre partier.

Folkpartiet skriver i motion 2004/05:Ub242 yrkande 14 att skolan har en skyldighet att erbjuda fortbildning och vidareutbildning till lärare. Denna skyldighet måste slås fast, och en medveten plan för varje lärares ämnesför djupning och pedagogiska fortbildning måste göras upp på skolorna och resurser avsättas för detta.

Kristdemokraterna vill enligt motion 2004/05:Ub472 yrkande 9 att samtliga lärare skall garanteras en individuell skriftlig plan för sin kompetensut-

veckling. Planen skall uppdateras kontinuerligt efter samtal mellan lärare och arbetsledare.

Centerpartiet skriver i motion 2004/05:Ub477 yrkande 14 att skolorna bör vara skyldiga att utarbeta ett system för planeringen av den fortbildning, kompetensutveckling och vidareutbildning som skolorna är skyldiga att erbjuda lärarna.

I motion 2004/05:So249 yrkande 3 begär Moderaterna att regeringen i samarbete med skola och idrottsrörelse skall tillse att *vissa kategorier skolpersonal* får möjlighet till adekvat *kompetensutveckling om störningar*.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga här redovisade motionsyrkanden.

Skolans skyldighet att se till att kompetensutveckling anordnas för lärarna är fastslagen i den gällande skollagen. Motionärernas förslag går in på detaljer som i dag ankommer på arbetsgivarna. Frågan om vad som skall regleras av staten när det gäller de av kommunerna anställda lärarna och annan personal har ingått i uppdraget till Skollagskommittén, vars betänkande *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121) har varit föremål för remissbehandling. Regeringen har nyligen meddelat att ett bearbetat förslag till ny skollag kommer att remissbehandlas, innan regeringen efter lagrådsremiss lägger fram ett förslag till riksdagen.

Lärarauktorisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om lärarcertifikat och lärarlegitimation. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstagande.

Jämför *reservationerna 24 (fp, kd), 25 (m) och 26 (c)*.

Motioner

Moderata samlingspartiet föreslår i motion 2004/05:Ub313 yrkande 3 att ett lärarcertifikat skall införas. Certifikatet skall dels innehålla examensbevis från föreskriven högskoleutbildning, dels visa genomgången kompetensutveckling, fortbildning och eventuell yrkespraktik. Beslut om att utfärda certifikatet skall kunna fattas av rektor eller av en fristående nämnd, och beslutet skall kunna överklagas. Certifikatet bör tidsbegränsas till t.ex. fem år och skall medföra ömsesidiga skyldigheter för skolan och läraren när det gäller kompetensutveckling enligt en individuell utvecklingsplan. Lärarcertifikatet har inget med behörigheten att göra. Behörig är varje lärare med föreskriven lärarutbildning, skriver motionärerna. I motion 2004/05:Ub302 (m) yrkande 5 framförs samma förslag. Motionären anser att kunskap om IT i skolan kan bli en integrerad del av certifikatet.

Folkpartiet begär i motion 2004/05:Ub242 yrkandena 3 och 18 att regeringen skall tillsätta en utredning om lärarlegitimation. Legitimationen skall enligt Folkpartiet utfärdas efter godkänd utbildning och genomgången praktik, och den skall kunna återkallas vid tydliga fall av misskötsel. Även lärarutbildningar hos godkända fristående anordnare skall kunna berättiga till legitimationen, anser motionärerna.

Kristdemokraterna föreslår i motionerna 2004/05:Ub472 yrkande 1 och 2004/05:Ub480 yrkande 25 att en legitimation för lärare skall inrättas. Den skall vara obligatorisk för tillsvidareanställning som lärare och skall förutsätta lärarexamen vid av staten auktoriserad lärarutbildning. De yrkesetiska normerna skall fastställas genom samarbete mellan staten, arbetsgivarna och professionella organisationer. Legitimationen skall utfärdas av Skolverket.

Centerpartiet vill enligt motion 2004/05:Ub477 yrkande 17 underlätta för lärares organisationer och skolans huvudmän att införa en certifiering, som skulle innebära ett tryck på kommunerna att anställa certifierade lärare. Certifikatet bör bygga på gemensamt uppsatta regler. Frågan om det behövs någon ytterligare formell reglering bör enligt motionärerna övervägas ytterligare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga här redovisade yrkanden.

Motsvarande yrkanden har behandlats av riksdagen flera gånger, senast i betänkande 2003/04:UbU7 s. 23 f. Utskottet anser liksom tidigare att det inte har påvisats att det finns behov av något annat behörighetsdokument för lärare än bevis om lärarexamen eller motsvarande äldre examen. Skollagen (1985:1100) föreskriver att kommunerna är skyldiga att för undervisningen använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva (2 kap. 3 §). Förslag om en liknande reglering när det gäller lärare vid fristående skolor har lagts fram av Skollagskommittén (SOU 2002:121). Som framgått ovan har regeringen aviserat en ny remissbehandling innan ett förslag till ny skollag läggs fram för riksdagen.

Läraryrket i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om ledarskap i skolan, om krav på att rektorer skall ha avlagt rektorsexamen, om värnande av läraryrkets kompetens, om värdegrunden i lärarutbildningen och om karriärmöjligheter för lärare. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden, den nya lärarutbildningen och kommunernas ansvar. Jämför *reservationerna 27 (m, fp), 28 (m, fp, kd), 29 (fp, kd), 30 (kd) och 31 (c).*

Motioner och utskottets ställningstaganden

Moderata samlingspartiet tar i motion 2004/05:Ub313 yrkande 6 upp behovet av **ledarskap i skolan**. Varje skola behöver en pedagogisk ledare, som inte nödvändigtvis också behöver leda skolans administration. Endast hälften av landets skolledare har genomgått eller genomgår den statliga rektorsutbildningen, och denna har också betydande brister. Såväl utbildningen som kraven på att ha genomgått den måste stärkas, anser motionärerna. De hävdar också att även den enskilda läraren måste ges kunskaper i ledarskap.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Motsvarande yrkande har behandlats av riksdagen flera gånger, senast i betänkande 2003/04:UbU7 s. 25.

Kristdemokraterna för i motionerna 2004/05:Ub472 yrkande 5 och 2004/05:Ub480 yrkande 27 fram förslag om en ny **skolledarutbildning** som avslutas **med rektorsexamen**.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Den statliga rektorsutbildningen är en befattningsutbildning för dem som fått anställning som rektorer och utgör alltså inte en reguljär högskoleutbildning som leder till en akademisk examen. Myndigheten för skolutveckling fick den 1 juli 2004 i uppdrag av regeringen att utveckla innehåll och form för den statliga rektorsutbildningen i syfte att öka dess effektivitet. Översynen av innehållet skall syfta till att stärka rektorernas ansvar för läroplanernas övergripande mål. Rektorsutbildningen skall ge deltagarna fördjupad kunskap om skolans uppdrag och stärka rektorerna i deras roll som chef att leda och utveckla verksamheten. I uppdraget ingår att ta initiativ till dialog med Svenska Kommunförbundet och andra aktörer om ansvarsfördelningen mellan staten och respektive huvudman när det gäller utbildning och utveckling av ledarskapet i förskola, skola och vuxenutbildning. Myndigheten för skolutveckling skall lämna en delrapport till regeringen senast den 1 april 2005 och slutrapport senast den 1 september 2006.

Vid flera av lärosätena anordnas påbyggnadsutbildning som riktar sig bl.a. till skolledare. Sedan en magisterexamen med ämnesbredd infördes anordnas numera påbyggnadsutbildningarna i ledarskap ofta i form av utbildning till sådan examen. Den som har genomgått den statliga rektorsutbildningen (befattningsutbildningen) med godkänt resultat har i allmänhet möjlighet att tillgodogöra sig delar av denna inom ramen för en magisterexamen, men det är vanligen inte fråga om något automatiskt tillgodoräknande. I stället förekommer det att den som genomgått rektorsutbildningen får genomgå nytt prov innan viss del av denna tillgodoräknas i påbyggnadsutbildningen, eller att högskolan erbjuder en kurs i vetenskaplig metod som villkor för tillgodoräknande.

En särskild utredare avlämnade i november 2004 betänkandet *Skolans ledningsstruktur. Om styrning och ledning i skolan* (SOU 2004:116). Utredaren har förslag om rektorers utbildning och kompetensutveckling.

Folkpartiet begär i motion 2004/05:Ub242 yrkande 15 ett tillkännagivande om vikten av att **värna läraryrkets kompetens**. Motionärerna anser att politiker inte skall lägga sig i det pedagogiska arbetet i skolan. Politiker har till uppgift att sätta upp målen för skolans verksamhet och med uppföljning och utvärderingar tillse att målen nås, men det är skolans pedagoger, lärare och skolledare, som måste bestämma hur målen skall uppnås, skriver motionärerna. Vid beslut som gäller skolan – såsom vid utarbetandet av nya kursplaner – måste lärarnas professionella synpunkter få komma fram.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Motsvarande yrkande har behandlats av riksdagen flera gånger, senast i betänkande 2003/04:UbU7 s. 25 f. Utskottet hänvisar även nu till vad Skollagskommittén skrev i sitt kapitel om förstärkt målstyrning (SOU 2002:121 s. 120). Som nämnts ovan planerar regeringen att till nästa riksmöte lägga fram en proposition om ny skollag. I den senaste budgetpropositionen (prop. 2004/05:1 utg.omr. 16 s. 75) meddelade regeringen att den avser att i skollagspropositionen också ta upp frågan om inflytande för elever och föräldrar.

Skolverket arbetar för närvarande med att revidera samtliga program mål och kursplaner för gymnasieskolan. Bakgrunden till detta arbete är riksdagens beslut hösten 2004 om utveckling av gymnasieskolan (prop. 2003/04:140, bet. 2003/04:UbU13, rskr. 2004/05:4). Skolverket knyter för detta arbete till sig ämnesexpertis, som rekryteras bl.a. via lärarnas ämnesföreningar. Verket använder sig av Internet för att under hand lägga ut förslag, som den som är intresserad kan yttra sig över. Skolverket har också inbjudit samtliga gymnasieskolor att utse två kontaktpersoner var för arbetet med program mål och kursplaner. Kontaktpersonerna är vanligen lärare eller skolledare. Verket håller kontinuerlig kontakt med dessa för att via dem få in reaktioner från de professionella i skolorna i hela landet.

Värdegrunden bör enligt Kristdemokraternas motion 2004/05:Ub472 yrkande 18 genomsyra **lärarutbildningen**. Undervisningen om värdegrunden bör göras obligatorisk i lärarutbildningen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Som utskottet redovisat ovan är värdegrunden ett av de centrala kunskapsområden som är avsedda att ingå i det allmänna utbildningsområdet inom den nya lärarutbildningen. De tre utbildningsområdena i lärarutbildningen skall enligt examensordningen vara integrerade. Motionärernas yrkande är enligt utskottets uppfattning tillgodosett med vad som redan är föreskrivet i examensordningen.

Centerpartiet begär i motion 2004/05:Ub477 yrkande 15 att regeringen skall tillsätta en **utredning** för att se över hur **karriärmöjligheter för lärare** kan vidareutvecklas.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Riksdagen har behandlat liknande yrkanden tidigare, senast i betänkande 2003/04:UbU7 s. 26 f.

Enligt utskottets mening är karriärmöjligheterna främst en fråga för huvudmännen för skolan, som lärarnas arbetsgivare. Utbildningsdepartementet

bedriver sedan mars 2001 tillsammans med Lärarnas Riksförbund, Lärarförbundet, Sveriges Skolledarförbund och Svenska Kommunförbundet skolutvecklingsprojektet Attraktiv skola. I projektet deltar 34 kommuner. Den gemensamma ambitionen är att göra skolan till en mer attraktiv arbetsplats. Kommunerna planerar bl.a. att inrätta karriärtjänster som kan ge lärare nya utmaningar och möjligheter att söka andra tjänster inom utbildningssystemet. Regeringen har uppdragit åt Myndigheten för skolutveckling att ansvara för driften av projektet.

Andra motionsyrkanden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå 23 motionsyrkanden i frågor där det enligt gällande kompetensfördelning ankommer på andra än riksdagen att fatta beslut.

Motioner och utskottets ställningstagande

Ansvar för skolväsendet och den högre utbildningen är delat mellan staten, kommunerna och respektive skola/lärosäte. Enligt gällande kompetensfördelning skall riksdagen främst fatta beslut om övergripande och nationella frågor.

Ett antal motionsyrkanden rör frågor där det ankommer på främst respektive lärosäte med lärarutbildning att fatta beslut.

U t s k o t t e t föreslår med hänvisning till gällande ansvarsfördelning att riksdagen avslår följande motionsyrkanden:

Motion 2004/05:Ub230 (mp) yrkande 17 om att lärarutbildningen bör innehålla moment om det mångkulturella samhället.

Motion 2004/05:Ub242 (fp) yrkande 2 om att särskilda karriärtjänster bör inrättas för lärare.

Motion 2004/05:Ub253 (m) yrkande 2 om vidareutbildning i EU-kunskap.

Motion 2004/05:Ub271 (mp) yrkande 2 om moment i lärarutbildningen om ekonomiskt utsatta barn.

Motion 2004/05:Ub279 (s) om stimulans att studera läsinläring.

Motion 2004/05:Ub360 (c) yrkande 1 om att olika yrkesgrupper skall få goda kunskaper om alkohol, narkotika och tobak (ANT).

Motion 2004/05:Ub368 (s) yrkande 3 om att höja ungdomslitteraturens status i lärarutbildningen.

Motion 2004/05:Ub384 (mp) yrkande 3 om utomhuspedagogik i lärarutbildningen.

Motion 2004/05:Ub406 (fp) yrkande 2 om genuskunskap i förskollärarutbildningen.

Motion 2004/05:Ub443 (kd) yrkande 1 om medieutbildning i lärarutbildningen.

Motion 2004/05:Ub446 (s) yrkande 2 om fortbildning i mångkulturella frågor.

Motion 2004/05:Ub447 (s) om adhd/damp i lärarutbildningen.

Motion 2004/05:Ub472 (kd) yrkande 2 om ökade möjligheter för lärarna att ägna sig åt undervisning.

Motion 2004/05:Ub472 (kd) yrkande 4 om att ge lärarutbildade bättre möjligheter att kombinera lärartjänst med forskning på hel- eller deltid.

Motion 2004/05:Ub472 (kd) yrkande 7 om att samtliga nya lärare skall garanteras kvalificerade mentorer.

Motion 2004/05:Ub472 (kd) yrkande 12 om att utveckla forskningsinriktade påbyggnadskurser för lärare.

Motion 2004/05:Ub472 (kd) yrkande 13 om att införa fler lärartjänster för forskarutbildade.

Motion 2004/05:Ub472 (kd) yrkande 20 om ledarskapsutbildning som en tydlig del i lärarutbildningen.

Motion 2004/05:Ub480 (kd) yrkande 6 om jämställdhet i skolan.

Motion 2004/05:Ub483 (s) yrkande 4 om att lärare skall utbildas i feminism, genustänkande och HBT-kompetens.

Motion 2004/05:So248 (m) yrkande 2 om adekvata kunskaper i näringslära och kosthållning i utbildningen av barnskötare, förskollärare och lärare för tidigare skolår.

Motion 2004/05:So508 (fp) yrkande 4 om att lärar-, barnskötar- och fritidspedagogutbildningarna kompletteras med stärkande av den psykiska hälsan och förebyggande av psykisk ohälsa bland barn och ungdomar.

Motion 2004/05:So611 (s) yrkande 1 om lärarutbildningen och kunskap om missbruksproblem.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i reservationen.

1. Ökad rekrytering till läraryrket i allmänhet (punkt 1) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub242 yrkande 4,

2004/05:Ub313 yrkande 1 och

2004/05:Ub477 yrkande 12.

Ställningstagande

Lärarna är skolans viktigaste resurs. Det råder i dag en oroväckande lärarbrist, som bl.a. innebär att en påfallande stor andel av dem som undervisar i skolan inte har lärarutbildning eller inte har utbildning i de ämnen de undervisar i. Lärarutbildningarna har svårt att rekrytera studenter som är behöriga till utbildningen, särskilt när det gäller inriktningen mot matematik/naturvetenskap. En viktig anledning är att läraryrket har blivit mindre attraktivt. Läraryrkets låga popularitet är särskilt allvarlig just nu när vi står inför ett generationsskifte i svensk lärarkår. Åtgärder för att kraftigt höja läraryrkets attraktionskraft och status måste därför vidtas snarast.

2. Fler yrkeslärare (punkt 2) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub472 yrkande 16.

Ställningstagande

Bristen på utbildade yrkeslärare är oroande och kommer att förvärras i och med att medelåldern bland de nuvarande lärarna är hög. Alla möjligheter att utbilda fler yrkeslärare bör användas, såsom att

- öka satsningen på distansutbildning,
- använda den norska och danska modellen där branschen och skolan gemensamt rekryterar en kunnig yrkesverksam person som anställs som obehörig lärare och förbinder sig att som en del av arbetet på skolan påbörja en lärarutbildning på distans,
- utveckla valideringsinstrumentet i samverkan mellan branschen och universitetens antagningsenheter, så att dagens formella krav på 60 poäng i yrkesämnet inte blir ett hinder,
- se över de ekonomiska villkoren för yrkeslärarutbildningens studenter.

3. Lektorstjänster (punkt 4) – m

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub313 yrkande 5

och bifaller delvis motion

2004/05:Ub242 yrkande 1.

Ställningstagande

Lektorstjänster i den svenska gymnasieskolan har nästan helt försvunnit sedan skolan kommunaliserades. Eftersom arbetsgivaren kommunerna inte har visat något intresse för frågan borde nya lösningar prövas. Lektorer som tjänstgör såväl inom gymnasieskolan som inom högskolan kan vara en lösning, samverkan med företag en annan. Kanske kan forskare visstidsanställas som pedagoger inom ämnesområden där bristen på kvalificerade lärare är särskilt stor, som t.ex. i matematik och naturvetenskap. Regeringen bör ta initiativ för att åstadkomma sådan samverkan.

4. Lektorstjänster (punkt 4) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub242 yrkande 1

och bifaller delvis motion
2004/05:Ub313 yrkande 5.

Ställningstagande

I dag har lektoraten i stort sett försvunnit ur det svenska skolväsendet. Vi anser att Skolverket bör få i uppdrag att upprätta en plan där målet skall vara att var tionde gymnasielärare är lektor inom en femårsperiod. Verket bör aktivt verka för att detta mål nås. Lärare måste få möjlighet att göra uppehåll för forskningsarbete och studier utan att riskera sin tjänst.

5. Fler lärare med utländsk bakgrund (punkt 5) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Påls-
son (m), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2004/05:Ub306 yrkande 3.

Ställningstagande

Skolan skall främja förståelsen för Sverige som ett mångkulturellt samhälle. För att åskådliggöra detta är det viktigt att det bland skolans personal finns personer med utländsk bakgrund. I dag har alldeles för få lärare i den svenska skolan utländsk bakgrund. Arbetsmarknaden är generellt sett mycket svår för personer med utländsk bakgrund, även när de har den kompetens som krävs. Det finns tyvärr ingen anledning att tro att den offentliga sektorn skulle vara förskonad från sådan diskriminering. Frågan måste därför granskas och förslag läggas fram på förbättringar på alla nivåer inom skolsystemet. Representeranter för den berörda gruppen – utländska akademiker – bör delta i ett sådant utredningsarbete.

6. Utvärderingen av den nya lärarutbildningen (punkt 6) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Påls-
son (m), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2004/05:Ub472 yrkande 15.

Ställningstagande

Sedan den nya lärarutbildningen startade har ett antal brister uppmärksamats av studenter och lärarutbildare via studentkårer och fackförbund. I oktober 2003 presenterade LR:s studerandeförening en enkätstudie med 705 svarande från 14 orter. Studenterna är huvudsakligen nöjda med lärarutbildningen, men det allmänna utbildningsområdet bedöms av många som ”flummigt” eller ”uselt”. De som besvarat enkäten är positiva till den handledning de fått inom den verksamhetsförlagda utbildningen, men det är alarmerande att många av dem inte fått sådan i tillräcklig omfattning. Att så är fallet bekräftas också i den undersökning som LR lät Sifo genomföra hösten 2004 och som publicerades i november. Mot denna bakgrund är det viktigt att den utvärdering som skall genomföras av den nya lärarutbildningen särskilt uppmärksammar det allmänna utbildningsområdet och den verksamhetsförlagda utbildningen.

7. Kompletterande utbildning till lärare för personer med annan akademisk utbildning (punkt 7) – m, fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub313 yrkande 4 och

2004/05:Ub472 yrkande 24.

Ställningstagande

Den borgerliga regeringen införde i början av 90-talet möjligheten att efter akademisk examen komplettera med två terminer i lärarutbildningen. Det stora flertalet gymnasielärare valde därefter denna väg. De bestämde sig för läraryrket först sedan de bedrivit akademiska studier i stället för att påbörja en lärarutbildning från första årets studier. Nu har genom den nya lärarutbildningen denna möjlighet försämrats. En filosofie magister måste gå tre terminer på lärarhögskolan – genomgå det allmänna utbildningsområdet – för att bli behörig. Detta medför en termins längre studier och ökad studieskuld, vilket verkar orimligt i en situation med svår lärarbrist. Akademiker med examen i relevanta ämnen bör kunna bli behöriga lärare efter två terminers kompletterande lärarutbildning.

8. Förändring av lärarutbildningens struktur i övrigt (punkt 8) – m

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub313 yrkande 2

och bifaller delvis motionerna

2004/05:Ub242 yrkandena 8, 10 och 12 samt

2004/05:Ub472 yrkandena 17, 22 och 23.

Ställningstagande

Med den nya lärarutbildning som infördes 2001 har man inte löst uppgiften att säkra kompetensförsörjningen av lärare. Det stora allmänna blocket i utbildningen ger för lite utrymme för delvis olika krav på skolans olika nivåer, och ämneskunskaperna har blivit eftersatta. Det borde finnas ett större inslag av ämneskunskaper och koppling till forskningen och dess utveckling inom respektive ämnesområde. Antagningskraven till utbildningen borde vara högre, exempelvis vad gäller kunskaper i svenska. Det är allvarligt att inga ansträngningar görs för att ordna praktikplatser åt lärarkandidater, eftersom bristen på sådana platser i dag är stor. Staten måste hitta andra former för finansieringen än vad som i dag är fallet.

9. Förändring av lärarutbildningens struktur i övrigt (punkt 8) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub242 yrkandena 8, 10 och 12

och bifaller delvis motionerna

2004/05:Ub313 yrkande 2 samt

2004/05:Ub472 yrkandena 17, 22 och 23.

Ställningstagande

Antalet examinerade från lärarutbildningarna kan fortfarande inte fylla behovet av lärare, bl.a. när det gäller förskollärare och yrkeslärare. En viktig anledning är att den nya lärarutbildningen har minskat attraktionskraften i yrket. Tre terminer av lärarutbildningen ägnas åt gemensamma studier för studenter

med helt olika inriktning, t.ex. mot gymnasienivå eller mot grundskolans tidiga årskurser. Praktiken (den verksamhetsförlagda utbildningen) har ökat på bekostnad av ämneskunskaperna. Lärare blir inte kunnigare i sina ämnen genom att man ersätter tid för ämnesstudier med praktik. Följden av reformen har blivit att ämnesstudierna för gymnasielärare minskat med upp till 60 poäng. Vi motsätter oss en utveckling mot "enhetslärare" eftersom det minskar kraven på ämneskunskaper. Det är stor skillnad mellan att pedagogiskt arbeta med en treåring och att lära ut komplicerade ekvationer till en artonåring – men båda uppgifterna är lika viktiga och för att utföra dem krävs en specialiserad utbildning.

10. Förändring av lärarutbildningens struktur i övrigt (punkt 8) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub472 yrkandena 17, 22 och 23

och bifaller delvis motionerna

2004/05:Ub242 yrkandena 8, 10 och 12 samt

2004/05:Ub313 yrkande 2.

Ställningstagande

En fast förankrad kunskap är grunden för självförtroende och yrkesmässig trygghet. Det finns risk att inte tillräcklig tid läggs på ämneskunskaperna i den nya lärarutbildningen. Omfattningen av det allmänna utbildningsområdet bör minskas från 60 till 40 poäng. De överskjutande 20 poängen bör i stället inriktas mot ämnesstudier eller andra för professionen relevanta studier, detta i syfte att skapa en trygg kunskapsbas. Regeringens satsningar på alternativa vägar in i läraryrket – såsom SÅL, kompletterande utbildning för utländska akademiker, utbildning för ingenjörer till lärare, utbildning till specialpedagog och till lärare i modersmål m.m. – är bra. Man bör i det sammanhanget slå fast att lärarexamen endast skall kunna utfärdas av lärosäte med lärarutbildning. Det är viktigt med en enhetlig examen som gäller i hela landet.

11. Finansieringen av den verksamhetsförlagda utbildningen (punkt 9) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub242 yrkande 9

och avslår motion

2004/05:Ub472 yrkande 25.

Ställningstagande

Systemet för finansiering av praktikplatser bör ses över. Den ersättning som kommunerna får från högskolorna för att ta emot lärarstuderande i skolorna har på de flesta håll inte höjts sedan 1993. Även om skolorna på lång sikt tjänar på att ta emot praktikanter är det ett merarbete för lärarna att ta hand om lärarstuderande.

12. Finansieringen av den verksamhetsförlagda utbildningen (punkt 9) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub472 yrkande 25

och bifaller delvis motion

2004/05:Ub242 yrkande 9.

Ställningstagande

År 1993 träffade staten och Svenska Kommunförbundet en överenskommelse om statens ersättning till kommunerna för kommunernas medverkan i lärarutbildningen. Den relativt låga statliga ersättning som då bestämdes har inte justerats under de senaste tio åren. Regeringen meddelade i budgetpropositionen hösten 2003 att en förhandlare och en intern expertgrupp hade fått i uppdrag att se över villkoren för den verksamhetsförlagda delen av lärarutbildningen. I årets budgetproposition meddelas att parterna har konstaterat att lokala överenskommelser är den mest ändamålsenliga formen för samverkan mellan lärosätena och skolan. Det är ett misslyckande att regeringen inte har lyckats fastlägga en central miniminivå för hur kommunerna skall kompanse-

ras för den extra kostnaden som VFU innebär. Ett centralt ramavtal bör enligt min mening reglera ersättningen till skolor för VFU.

13. Alternativa lärarutbildningar (punkt 10) – m

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub293 yrkande 14.

Ställningstagande

Det är viktigt att stimulera utvecklingen av alternativa lärarutbildningar. Staten bör pröva förutsättningarna för att ställa sådana utbildningar under statlig tillsyn och tilldela dem statsbidrag. Däremot finns det ingen anledning att ställa samma krav på innehållet som görs på statliga utbildningar. Ambitionen med sådana fria lärarutbildningar är att stimulera en nödvändig utveckling inom undervisningssektorn.

En av lärarhögskolorna bör ges möjlighet till en självständig ställning. Fristående institutioner med statens uppdrag att bedriva lärarutbildning ligger i linje med de aktuella trenderna som går mot större valfrihet och egenmakt.

14. Utbildning i specialpedagogik (punkt 11) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub313 yrkande 7 och

2004/05:Ub477 yrkande 16.

Ställningstagande

Besparingarna under 1990-talet har inneburit att specialundervisningen har minskat och att många specialinriktade lärare saknas. Bristen på sådana har blivit ett hinder för ett kvalificerat stöd till elever i grundskolan och en begränsande faktor för ökad måluppfyllelse. I dag finns inte längre någon speciallärarutbildning, utan man har i stället inrättat specialpedagogutbildning. Specialpedagoger är utbildade till att handleda vanliga lärare att undervisa elever med inlärningsproblem, men de saknar den kompetens som speciallä-

rarna hade när det gäller att arbeta med barn med läs- och skrivsvårigheter. Speciallärarutbildningen måste därför återinföras.

15. Kunskaper om läs- och skrivinlärning (punkt 12) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub242 yrkande 11 och

2004/05:Ub472 yrkande 21.

Ställningstagande

Utbildningen för lärare som skall undervisa yngre elever bör starkare än i dag fokuseras på läs- och skrivinlärning. Grundläggande läs- och skrivinlärning bör göras till ett obligatoriskt moment för alla lärare inriktade mot förskola och skolans tidigare år genom att skrivas in i examensordningen som ett mål för lärarexamen med denna inriktning. Där bör också anges krav på ett visst antal poäng i svenska för sådan lärarexamen.

16. Kunskaper om funktionshinder (punkt 13) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub242 yrkande 7,

2004/05:Ub258 yrkande 10 och

2004/05:So397 yrkande 8.

Ställningstagande

Så gott som varje lärare kommer under sitt yrkesliv att möta elever med funktionshinder. Huruvida en funktionshindrad elev får en bra undervisning skall inte vara beroende av vid vilken högskola läraren har fått sin utbildning. Kunskaper om olika funktionshinder bör därför anges i examensordningen som ett av målen för lärarexamen.

17. Kunskaper om mobbning och konflikthantering (punkt 14) – m, fp, kd, c, mp

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m), Mikaela Valtersson (mp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub233 yrkande 11,

2004/05:Ub387 yrkande 1,

2004/05:Ub470 yrkande 9 och

2004/05:Ub472 yrkande 19.

Ställningstagande

Mobbning är ett oacceptabelt beteende som i skrämmande stor utsträckning förekommer i skolan. För att förverkliga intentionerna i skollagen och läroplanerna behöver lärare få bättre verktyg för och möjlighet att utveckla sina kunskaper när det gäller konflikthantering. Det är viktigt att förebygga alla former av kränkande behandling med hjälp av konstruktiv konflikthantering. Läraren måste dels kunna hantera konflikter på skolan, dels lära ut icke-våldslig konflikthantering till eleverna. Redan i lärarutbildningen bör mobbning behandlas utförligt, liksom i fortbildningen av lärare. Kunskaper om mobbning och konflikthantering bör anges i examensordningen som ett av målen för lärarexamen.

18. Kunskaper om sex och samlevnad (punkt 15) – m, fp, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp), Tobias Billström (m) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub292 yrkande 5,

bifaller delvis motion

2004/05:Ub255

och avslår motionerna

2004/05:Ub230 yrkande 23,

2004/05:Ub454 yrkandena 1–5 samt

2004/05:A321 yrkande 12.

Ställningstagande

Sexualundervisningen i skolan skall vara modern och fördomsfri. Det finns redovisningar om sexualundervisningen som ger en skrämmande gammaldags bild av synen på homo- och bisexuellas och transgenderpersoners sexualitet. Ett fördomsfullt bemötande från skolan och dess personal får inte förekomma, vare sig i direkt uttryck eller i nyttjandet av gammalt, obsolet material. För att lärarna skall kunna undervisa och obesvärat kunna diskutera inte bara heterosexualitet utan även homosexualitet och transgenderfrågor är det viktigt att de har den utbildning och underbyggnad de behöver. Lärarna inom akademien måste också få tillgång till en adekvat utbildning och underbyggnad som svarar mot deras respektive uppdrag.

19. Kunskaper om sex och samlevnad (punkt 15) – mp

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub230 yrkande 23,

2004/05:Ub454 yrkandena 1 och 5 samt

2004/05:A321 yrkande 12

och bifaller delvis motion

2004/05:Ub292 yrkande 5 samt

avslår motionerna

2004/05:Ub255 och

2004/05:Ub454 yrkandena 2–4.

Ställningstagande

När sex- och samlevnadsundervisningen blev obligatorisk i den svenska skolan 1955 var Sverige pionjärland, först i världen med att göra sexualundervisning obligatorisk i skolan. Men vi är definitivt inte något pionjärland om vi ser till vad lärarkandidaterna får inom sin utbildning. Det är viktigt att de som leder undervisningen i skolan har goda kunskaper bl.a. i frågor rörande homo- och bisexualitet samt könsöverskridande. Högskoleverket bör göra en översyn av kursplanerna för lärarstudier i syfte att stärka kunskaperna om sex- och samlevnadsfrågor. Vidare bör Myndigheten för skolutveckling få ett tydligt uppdrag att utreda behovet av fortbildning och metodutveckling av sex- och samlevnadsundervisningen samt stödja metodutveckling liksom forskning inom sex- och samlevnadsområdet.

20. Kunskaper hos skolpersonalen i frågor om homo- och bisexuella och transpersoner (punkt 16) – v, mp

av Britt-Marie Danestig (v) och Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub442 yrkande 1 och

2004/05:U257 yrkande 26

och avslår motionerna

2004/05:Ub260 och

2004/05:Ub442 yrkande 9.

Ställningstagande

Att främja likabehandling och motverka diskriminering är viktiga uppgifter för skolan. För att utbildningsväsendet skall ge samma kvalitet i bemötandet av enskilda individer oavsett deras sexuella läggning krävs kunskaper om HBT-frågor hos olika kategorier av anställda, som skolsköterskor, övriga delar av elevvården samt lärare. Regeringen bör ge Skolverket och Högskoleverket i uppdrag att initiera ett utvecklingsarbete som syftar till att alla anställda inom utbildningsväsendet får HBT-kompetens.

21. Kunskaper om genus (punkt 17) – mp

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub230 yrkande 18 och

2004/05:A321 yrkande 13.

Ställningstagande

Examensordningen för lärarexamen är föråldrad och snarare befäster än motarbetar den rådande ojämställdheten. Där står det nu att studenten skall ”inse betydelsen av könsskillnader i undervisningssituationen och vid presentationen av ämnesstoffet”. Regeringen bör se över examensordningens beskrivning av lärarexamen och ändra den så att den befäster vikten av att studenten skall ha insikt i genusproblematik och kunna undervisa på ett sätt som främjar jämställdhet och motverkar att eleverna stängs in i könsroller.

22. Kompetensutveckling för lärare (punkt 20) – fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Ana Maria Narti (fp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub242 yrkande 14,

2004/05:Ub472 yrkande 9 och

2004/05:Ub477 yrkande 14.

Ställningstagande

Många lärare får i dag inte möjlighet att utvecklas i sin yrkesutövning, och det leder självklart till att en del lärare lämnar skolvärlden för andra jobb med bättre utvecklingsmöjligheter. Läraryrket är ett yrke som aldrig får vara statiskt. Skolans skyldighet att erbjuda fortbildning och vidareutbildning måste därför slås fast. Det är viktigt att skolan gör strategiska satsningar och att lärare kan utvecklas både ämnesmässigt och i sin övriga kompetens. Varje lärare bör få en individuell, skriftlig plan för sin kompetensutveckling. Planen bör revideras kontinuerligt.

23. Kompetensutveckling av viss skolpersonal om ätstörningar (punkt 21) – m

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:So249 yrkande 3.

Ställningstagande

Ätstörningar – som anorexi, bulimi och hetsätning – är ett folkhälsoproblem i dag. Ätstörningar förstör, begränsar och förkortar livet för tusentals svenskar och resulterar i lidande och utanförskap. Regeringen bör därför i samarbete med skola och idrottsrörelse tillse att skolsköterskor, gymnastiklärare och idrottsledare ges möjlighet till adekvat utbildning kring ätstörningar, så att dessa kan upptäckas och bemötas i tid.

24. Lärarauktorisation (punkt 22) – fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottet förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub242 yrkandena 3 och 18,

2004/05:Ub472 yrkande 1 och

2004/05:Ub480 yrkande 25,

bifaller delvis motion

2004/05:Ub477 yrkande 17

och avslår motionerna

2004/05:Ub302 yrkande 5 och

2004/05:Ub313 yrkande 3.

Ställningstagande

Inrättande av en särskild lärarlegitimation skulle ge ett tydligt budskap till samhället att läraryrket kräver något alldeles särskilt. Detta skulle innebära en kvalitetssäkring av lärarutbildningen och därmed höja kvaliteten i skolan. Lärarlegitimationen bör utfärdas av tillsynsmyndigheten för skolan, dvs. Skolverket. För att få legitimationen bör det krävas att läraren har godkänd lärarutbildning och har genomgått praktik samt uppfyller yrkesetiska kriterier. Dessa bör fastställas genom samarbete mellan staten, arbetsgivarna och professionella organisationer. Legitimationen skall vara en förutsättning för att få tillsvidareanställning som lärare, och den skall kunna dras in vid tydliga fall av misskötsel. Lärarlegitimation skall kunna utfärdas även efter utbildning i godkänd fristående lärarhögskola. Skollagskommittén ansåg att frågor om behovet av legitimationsregler för lärare bör utredas. Regeringen bör se till att denna utredning blir av.

25. Lärarauktorisation (punkt 22) – m

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub302 yrkande 5 och

2004/05:Ub313 yrkande 3

och avslår motionerna

2004/05:Ub242 yrkandena 3 och 18,

2004/05:Ub472 yrkande 1,

2004/05:Ub477 yrkande 17 och
2004/05:Ub480 yrkande 25.

Ställningstagande

Ett lärarcertifikat bör införas. Det skall dels innehålla examensbevis från föreskriven högskoleutbildning, dels visa genomgången kompetensutveckling, fortbildning och eventuell yrkespraktik. På grundval av sådant underlag kan beslut om utfärdande av certifikat fattas. Beslutet, som skall kunna överklagas, kan fattas av en fristående nämnd. Certifikatet har inget med behörigheten att göra. Behörig är varje lärare med föreskriven lärarutbildning. Certifikatet bör tidsbegränsas, förslagsvis till fem år, och skall medföra en skyldighet för skolan att se till att läraren under perioden får fortlöpande vidareutbildning enligt den individuella utvecklingsplan som lagts upp. På samma sätt medföljer en skyldighet för läraren att skaffa sig den fortbildning och uppdatering som höjer vederbörandes kompetens. Med införandet av ett lärarcertifikat skapas ett system för kontinuerlig kvalitetskontroll och kompetenshöjning, samtidigt som läraryrkets status höjs. Regeringen bör i samverkan med universitet, högskolor, lärarnas organisationer och arbetsgivare ta initiativ till att utarbeta regler för ett lärarcertifikat.

26. Lärarauktorisering (punkt 22) – c

av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub477 yrkande 17,

bifaller delvis motionerna

2004/05:Ub242 yrkandena 3 och 18,

2004/05:Ub472 yrkande 1 och

2004/05:Ub480 yrkande 25

samt avslår motionerna

2004/05:Ub302 yrkande 5 och

2004/05:Ub313 yrkande 3.

Ställningstagande

Staten bör underlätta för lärarnas organisationer och skolans huvudmän att införa en certifiering av lärare. En certifiering skulle vara en del i att höja statusen för läraryrket och innebära en kvalitetssäkring av verksamheten. Certifikatet bör bygga på gemensamt uppsatta regler. Införandet av ett lärarcertifikat kommer att medföra ett tryck på kommunerna att anställa certifierade lärare. Frågan vilken formell reglering som eventuellt behövs bör övervägas ytterligare.

27. Ledarskap i skolan (punkt 23) – m, fp

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub313 yrkande 6.

Ställningstagande

Skolan behöver skickliga ledare. Varje skola måste ha en pedagogisk ledare, som inte nödvändigtvis också behöver leda skolans administration. Skolledarutbildningen måste stärkas och kan mycket väl ske tillsammans med annan ledarskapsutbildning, som vänder sig till olika yrkeskategorier. Mer än en fjärdedel av dem som är verksamma som skolledare har inte deltagit vare sig i rektorsutbildning eller i någon annan form av längre ledarskapsutbildning. Det är nödvändigt att stärka såväl utbildningen som kraven på genomgången utbildning. Den enskilda läraren måste också ges kunskaper i ledarskap. Det är mycket viktigt att alla lärarstuderande lär sig principerna för ett aktivt ledarskap och hur man praktiskt tillämpar utvärdering, uppföljning och betygssättning.

28. Skolledarutbildning med rektorsexamen (punkt 24) – m, fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Ana Maria Narti (fp) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationerna. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2004/05:Ub472 yrkande 5 och

2004/05:Ub480 yrkande 27.

Ställningstagande

I dag är det en stor andel av rektorerna som inte har gått den statliga rektorsutbildningen, som Myndigheten för skolutveckling har ansvar för. Detta är inte acceptabelt, eftersom den målstyrda skolan ställer stora krav på rektorernas kompetens och ansvarstagande. En ny statlig skolledarutbildning som leder till rektorsexamen bör införas.

29. Värnande av lärarkårens kompetens (punkt 25) – fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub242 yrkande 15.

Ställningstagande

Alltför många skolreformer har under de senaste trettio åren genomförts i strid med lärarkåren. Det är inte underligt att så många som var tredje lärare funderar på att byta yrke. Kommunala skolor måste få villkor som mer liknar de fristående skolornas: korta beslutshierarkier och större frihet från kommunpolitikerna. Politiker har till uppgift att sätta upp målen för skolans verksamhet och med uppföljning och utvärdering tillse att målen uppnås. Däremot är det skolans pedagoger, lärare och skolledare, som måste bestämma hur målen skall uppnås. Politiker skall inte lägga sig i det pedagogiska arbetet i skolan. Vid beslut som gäller skolan måste lärarnas professionella synpunkter få komma fram. Detta gäller också vid utarbetandet av nya kursplaner, som tyvärr ofta sker utan dialog med lärarkåren. Stora förändringar i skolan måste föregås av ett omfattande remissförfarande, där lärarkåren får tillfälle att aktivt delta och lämna synpunkter.

30. Värdegrunden i lärarutbildningen (punkt 26) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub472 yrkande 18.

Ställningstagande

Vårt samhälles värdegrund bygger på den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism. Alla människors unika och lika värde, människolivets okränkbarhet och individens frihet är grundpelare som denna etik vilar på. Den är också fastlagd i läroplanerna för de obligatoriska och de frivilliga skolformerna. Lärarna skall vara värdegrundens levande ambassadörer i skolvardagen. För att möjliggöra det behöver värdegrunden genomsyra lärarutbildningen och undervisning om värdegrundsfrågorna göras obligatorisk i denna.

31. Utredning om karriärmöjligheter för lärare (punkt 27) – c
av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ub477 yrkande 15.

Ställningstagande

I dag lämnar många duktiga lärare skolan när de vill utveckla sig själva och vill göra mer än att undervisa. Det måste finnas fler karriärvägar att gå inom skolan. En lärare skall inte behöva söka sig bort därifrån för att vidareutbilda eller vidareutveckla sig. För att främja vidareutbildning och specialisering i lärarkåren bör specialistjänster inrättas i skolan. De skall vara till för att utveckla det pedagogiska arbetet eller för att ge annan undervisning. Regeringen bör tillsätta en utredning, där bl.a. lärarorganisationerna bör ingå, för att se över hur karriärmöjligheter för lärare kan vidareutvecklas.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i yttrandet.

1. Fler yrkeslärare (punkt 2) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

Vänsterpartiet har i flera år med oro noterat bristen på pedagogiskt utbildade lärare i yrkesämnen och svårigheterna att rekrytera studenter till lärarutbildning som både har god yrkeserfarenhet inom sin bransch och fyller högskoleförordningens krav på formella meriter. Att utbildningen till lärare medför studieskulder och ett framtida yrke med i många fall lägre lön än inom det aktuella yrkesområdet underlättar naturligtvis inte rekryteringen. Det finns risk för att bristen på yrkeslärare kommer att påverka yrkesutbildningarnas kvalitet och i sin förlängning möjligheten för branscherna att rekrytera välutbildad arbetskraft. Det är bra att SÅL har haft en inriktning på yrkesämnen, men när nu det projektet nalkas sin avslutning behöver frågan om rekryteringen till yrkeslärarutbildning fortsatt uppmärksamhet. Skolministern har i ett tal nyligen lovat att följa utvecklingen inom detta område och att överväga ytterligare åtgärder, om utvecklingen inte vänder. För att undvika paniklösningar när krisen väl är ett faktum är det av stor vikt att dessa frågor lyfts upp på agendan och behandlas snabbt och med stor noggrannhet. Det finns också ett samband mellan denna fråga och den översyn av den eftergymnasiala yrkesutbildningen som riksdagen begärde vid förra riksmötet på grundval av bl.a. ett förslag från Vänsterpartiet.

2. Fler lärare i hem- och konsumentkunskap (punkt 3) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

Skolverkets nationella utvärdering av grundskolan 2003 visar att både elever och deras föräldrar anser att hem- och konsumentkunskap är viktigt och att de har användning för vad de lär sig i undervisningen. Enligt samma utvärdering hade bara 58 % av dem som undervisade i hem- och konsumentkunskap lärarutbildning i ämnet. Nyligen har hem- och konsumentkunskap också förts in som ett kunskapsområde i grundläggande vuxenutbildning, vilket är välkommet men givetvis ökar behovet av lärare i ämnet. Det är besvärande att det inte finns någon ordentlig statistik över tillgången på lärare i detta ämne, i dag och inom några år. I det statistiska material som regeringen via Skolverket och SCB har tillgång till finns kategorin praktisk-estetiska ämnen, dvs. de olika lärarkategorierna som undervisar i bild, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik respektive slöjd särskiljs inte. Utbildnings- och kulturministern har hänvisat till SÅL som en väg att öka tillgången på lärare i

hem- och konsumentkunskap. Utöver detta behövs sannolikt att lärarutbildning i ämnet inrättas på fler lärosäten än Uppsala, Göteborgs och Umeå universitet där den finns i dag.

3. Lektorstjänster, m.m. (punkterna 4, 23 och 28) – kd

av Inger Davidson (kd)

En av de yrkesgrupper som har avgörande betydelse för vår framtid är lärarna. Det är lärarna som i mötet med vår framtid – barn och ungdomar – skapar dynamik i lärandet. Otaliga undersökningar har visat att läraren är skolans viktigaste resurs. En central utmaning i skolpolitiken är därför att se till att det finns professionella, kompetenta och engagerade lärare. Läraryrket måste vara ett ledande yrke.

I Lärarutbildningskommitténs betänkande poängterades att alla lärarutbildningar skall ta upp ledarskap som ämne i sin utbildning eftersom lärare skall tränas i sin ledarroll som arbetslagsledare och som ledare för sina elevers lärande. Det har dock varit svårt att väcka lärarutbildningarnas intresse för detta och det är ett område som behöver förbättras. Nyutexaminerade lärare är inte alltid förberedda på den arbetsbelastning som uppstår när de träder in i läraryrket och behöver därför möjlighet till stöd. Kristdemokraterna vill att varje nyutexaminerad lärare skall få en erfaren lärare som personlig mentor under sitt första arbetsår. Lärare måste vara medvetna om de könsstrukturer som finns både i samhället i stort och i skolans värld och aktivt verka för att dessa motarbetas. Det handlar i första hand inte om att undervisa om jämställdhet utan att indirekt förmedla värderingar. Här har lärarutbildningen ett stort ansvar. Skolans decentralisering och flera års besparingar på skolan har inneburit att uppgifter och ansvar tillförts skolan. För att lätta på arbetsbördan och skapa reella förutsättningar att tillgodose alla elevers behov är det väsentligt att se över hela skolans organisation.

Behovet av forskarutbildade lärare är stort i skolan. Lärare med ämnesinriktad forskarexamen blir allt färre i gymnasiet. Lärare med vetenskaplig ämnesdidaktisk kompetens saknas överlag i alla skolformer. Därför krävs insatser för att öka antalet lärare med forskarutbildning i grund- och gymnasieskola och självklart inom lärarutbildningen. Numera är det möjligt att som forskarstudierande studera på deltid samtidigt som man kan ha en deltidstjänst utanför lärosätet. Kommunerna och skolorna måste bli bättre på att samarbeta med lärosätena så att sådana tjänster kan komma till stånd i skolorna. Det är också viktigt att kommunerna inrättar forskningsinriktade tjänster på olika nivåer och återbesätter de lektorat eller liknande som finns och har funnits i gymnasieskolan. Det bidrar till skolutveckling och vetenskaplig förankring samtidigt som sådana tjänster utgör karriärsteg och på så vis bidrar till ökad status för läraryrket.

4. Förändringar av lärarutbildningens struktur i övrigt (punkt 8) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Ana Maria Narti (fp).

Folkpartiets uppfattning är att det allmänna utbildningsområdet inom den nya lärarutbildningen har fått alldeles för stor omfattning och att ämnesstudierna därmed har fått för litet utrymme. Vi anser att det allmänna utbildningsområdet borde minskas från dagens 60 poäng till 20 poäng och att det överskjutande utrymmet på 40 poäng skall överföras till ämnesstudier.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2004

2004/05:Ub230 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lärarutbildningen bör innehålla moment om det mångkulturella samhället.
18. Riksdagen begär att regeringen ser över examensordningen för lärarutbildningen så att den befäster vikten av att studenten skall ha insikt i genusproblematik och kunna undervisa på ett sätt som främjar jämställdhet och motverkar att eleverna stängs in i könsroller.
23. Riksdagen begär att regeringen ger Högskoleverket i uppdrag att göra en översyn av kursplanerna för lärarstudier i syfte att stärka kunskapen om sex- och samlevnadsfrågor.

2004/05:Ub233 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att mobbning bör behandlas utförligt redan i lärarutbildningen och ingå i lärarfortbildningen.

2004/05:Ub242 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Skolverket upprättar en plan för att fler lektorer skall få anställning i gymnasieskolorna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att särskilda karriärtjänster bör inrättas för lärare.
3. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om lärarlegitimation.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att komma till rätta med lärarbristen.
7. Riksdagen begär att regeringen förändrar högskoleförordningens examensordning så att ett av lärarutbildningens mål blir att ge kunskaper om elever med funktionshinder och hur dessa kan ges likvärdiga villkor i undervisningen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbättra lärarutbildningen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av finansieringen av den verksamhetsförlagda utbildningen.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att systemet med enhetslärare riskerar att försvaga lärarnas ämneskunskaper.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mer läs- och skrivinläring för lärare med inriktning mot grundskolans tidigare år.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att mer praktik inom lärarutbildningen inte får ske på bekostnad av ämneskunskaper.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolan har en skyldighet att erbjuda fortbildning och vidareutbildning till lärare.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att värna läraryrkets kompetens.
18. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om lärarlegitimation.

2004/05:Ub253 av Hillevi Engström och Lena Adelsohn Liljeroth (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lärare i ämnet samhällskunskap erbjuds en omfattande vidareutbildning i EU-kunskap.

2004/05:Ub255 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättrad lärarutbildning i sex och samlevnad.

2004/05:Ub258 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

10. Riksdagen begär att regeringen ändrar högskoleförordningens examensordning så att kunskaper om funktionshinder ingår i målen för lärarutbildningen.

2004/05:Ub260 av Helena Frisk m.fl. (s):

Riksdagen begär att regeringen ger Högskoleverket och andra berörda verk och institutioner i uppdrag att se över vilken bild av homo/bisexuella och transpersoner som förmedlas till blivande lärare.

2004/05:Ub271 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att lärarutbildningen innehåller moment om ekonomiskt utsatta barn.

2004/05:Ub279 av Barbro Hietala Nordlund och Anneli Särnblad (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildning i läsinläring i lärarutbildningen.

2004/05:Ub292 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en modern sexualundervisning.

2004/05:Ub293 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alternativa lärarutbildningar.

2004/05:Ub302 av Tobias Billström (m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka utbildningen i IT för landets lärare.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lärarcertifikat.

2004/05:Ub306 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utredning av hur fler lärare med utländsk bakgrund kan rekryteras.

2004/05:Ub313 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av läraryrket.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lärarutbildning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lärarcertifikat.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att akademiker med examen i relevanta ämnen skall bli behöriga efter två terminers kompletterande lärarutbildning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om initiativ för att åstadkomma fler lektorstjänster.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ledarskap i skolan.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av speciallärare och specialpedagoger i skolan.

2004/05:Ub360 av Birgitta Carlsson och Annika Carlsson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de yrkesgrupper som finns nämnda i motionen erhåller goda kunskaper i ANT inom sina olika utbildningar för att kunna ge ungdomar en heltäckande ANT-undervisning.

2004/05:Ub361 av Birgitta Carlsson och Annika Carlsson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad utbildning av lärare i hem- och konsumentkunskap.

2004/05:Ub368 av Lennart Axelsson m.fl. (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ungdomslitteraturens status höjs i lärarutbildningarna.

2004/05:Ub376 av Sinikka Bohlin och Per-Olof Svensson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildning för hållbar utveckling.

2004/05:Ub384 av Mikaela Valtersson och Helena Hillar Rosenqvist (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lärarutbildningen bör innehålla moment om utomhuspedagogik.

2004/05:Ub387 av Viviann Gerdin m.fl. (c, fp, kd, mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att högskoleförordningen tydligt skall ange att lärarstudenten för att få lärarexamen skall ha goda kunskaper i konstruktiv konflikthantering.

2004/05:Ub406 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det skall vara obligatoriskt med både teoretisk och praktisk genuskunskap på för ämnet relevanta utbildningar.

2004/05:Ub423 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det stora behovet av fler utbildade teckenspråklärare samt fortbildning för utbildade teckenspråklärare som undervisar hörande elever i teckenspråk.

2004/05:Ub442 av Johan Linander m.fl. (c, fp, v, mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om HBT-kompetens för anställda inom utbildningsväsendet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om undervisning i HBT-frågor för lärarstudier.

2004/05:Ub443 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av medieutbildning i lärarutbildningarna.

2004/05:Ub446 av Joe Frans (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fortbildningsverksamhet för lärare i mångkulturella frågor.

2004/05:Ub447 av Inger Nordlander m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om adhd/damp i lärarutbildningen.

2004/05:Ub454 av Gustav Fridolin m.fl. (mp, m, fp, kd, v, c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en översyn och eventuella förstärkningar av sex- och samlevnadsämnet på lärarutbildningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om direktiv för lärarutbildningen att, i likhet med genusfrågorna, integrera sex- och samlevnadsundervisning i utbildningens kursutbud, dels i det allmänna utbildningsområdet, dels i specialiseringen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra sex och samlevnad till ett obligatoriskt moment i lärarutbildningen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett tydligt uppdrag till Skolverket att regelbundet granska och utvärdera sex- och samlevnadsundervisningen i ungdomsskolan i syfte att kvalitetssäkra den utbildning som ges på lärarutbildningen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett tydligt uppdrag för Myndigheten för skolutveckling att utreda behovet av fortbildning och metodutveckling av sex- och samlevnadsundervisningen samt stödja metodutveckling liksom forskning inom sex- och samlevnadsområdet.

2004/05:Ub470 av Inger Davidson m.fl. (kd):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om obligatorisk undervisning om mobbning och konflikthantering i lärarutbildningen.

2004/05:Ub472 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta en legitimation för lärare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka möjligheterna för lärare att ägna sig åt undervisning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge lärarutbildade bättre möjligheter att kombinera lärartjänst med forskning på hel- eller deltid.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta en ny skolledarutbildning med en ny rektorsexamen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samtliga nya lärare garanteras kvalificerade mentorer.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samtliga lärare garanteras en individuell, skriftlig plan för sin kompetensutveckling, vilken uppdateras kontinuerligt efter samtal mellan lärare och arbetsledare.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla forskningsinriktade påbyggnadskurser för lärare.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa fler lärartjänster för forskarutbildade.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) och det allmänna utbildningsområdet (AUO) särskilt uppmärksammas då lärarutbildningen utvärderas.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att förbättra utbildningen av yrkeslärare.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stimulera framväxten av fler alternativa vägar in i läraryrket.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lärarutbildningen genomsyras av skolans värdegrund.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lärarutbildningen har obligatorisk utbildning om mobbning och konflikthantering.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ledarskapsutbildning är en tydlig del i lärarutbildningen.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kunskaper i grundläggande läs- och skrivinlärning skall vara obligatoriska för lärare inriktade mot förskolan och skolans lägre år.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det allmänna utbildningsområdet (AUO) inom all lärarutbildning förkortas från tre till två terminer.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den överskjutande terminen i lärarutbildningen ägnas åt ämnesstudier.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kompletterande lärarutbildning för akademiker med examen i relevanta ämnen skall förkortas från tre till två terminer.

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett centralt ramavtal med en grundläggande miniminivå sluts för den verksamhetsförlagda utbildningen, VFU.

2004/05:Ub477 av Sofia Larsen m.fl. (c):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om betydelsen av lärarnas arbete.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om skolornas skyldighet att erbjuda lärarna tillgång till fortbildning, kompetensutveckling och vidareutbildning.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att tillsätta en utredning för att se över hur karriärmöjligheter för lärare kan vidareutvecklas.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om återinförande av speciallärarutbildningen.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa en lärarcertifiering.

2004/05:Ub480 av Inger Davidson m.fl. (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jämställdhet i skolan.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av en legitimation för lärare.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en rektor som anställs i grundskolan skall ha erlagd rektorsexamen.

2004/05:Ub483 av Börje Vestlund m.fl. (s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lärare utbildas i feminism, genustänkande och HBT-kompetens.

2004/05:U257 av Lars Ohly m.fl. (v):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör ge Skolverket och Högskoleverket i uppdrag att initiera ett utvecklingsarbete som syftar till att alla inom utbildningsväsendet får HBT-kompetens.

2004/05:So248 av Inger René (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det i utbildningarna ledande till barnskötare, förskollärare och lärarexamen för yngre år ges adekvata kunskaper i näringslära och kosthållning.

2004/05:So249 av Sten Tolgfors (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen i samarbete med skola och idrottsrörelse måste tillse att skolsköterskor, gymnastiklärare och idrottsledare ges möjlighet till adekvat utbildning kring ätstörningar.

2004/05:So397 av Erik Ullenhag m.fl. (fp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kunskaper om funktionshindrade i lärarutbildningen.

2004/05:So508 av Mia Franzén (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lärar-, barnskötar- och fritidspedagogutbildningarna kompletteras med stärkande av den psykiska hälsan och förebyggande av den psykiska ohälsan bland barn och ungdomar.

2004/05:So611 av Johan Löfstrand och Luciano Astudillo (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lärarutbildningen och kunskap om missbruksproblem.

2004/05:A321 av Ulf Holm m.fl. (mp):

12. Riksdagen begär att regeringen ger Höskoleverket i uppdrag att göra en översyn av kursplanerna för lärarstudier i syfte att stärka kunskapen om sex- och samlevnadsfrågor.
13. Riksdagen begär att regeringen ser över examensordningen för lärarutbildningen så att den befäster vikten av att studenten skall ha insikt i genusproblematik och kunna undervisa på ett sätt som främjar jämställdhet och motverkar att eleverna stängs in i könsroller.